

קְרוֹב אֵלֶיךָ

מבית גילוי דעת

עבודת ה' ברוח חסידיית

כבר לא שואלים למה אומן צבי יחזקאלי

חבורת ילדים בעיירה מתקבצת להכתרה התוועדות

סערה מתחוללת, רבי נחמן שותק מיכי יוספי

תקיעה, שברים, תרועה הרב אייל ורד

הרצע שלי בראש השנה

יעל קבסה **אתקלפת**
הרב אורי גמסון **מארה**
חנה סלם **משניכה**
הרב יואל בייטש **אתגונן**
חנה שפיגל **ממליכה**
והרב נחמיה רענן **דומם**

סקט, מקשיבים

מה עושים בראש השנה?
הרב הלל אייזן משוחח
בלב פתוח עם הרב נתן
אופנר, ראש ישיבת
רעותא

הצלת נשמות
סדרה חדשה
מאת ענת גופשטיין

מוזמנים ליום היכרות חווייתי - הכנה לשנת נחת והשראה

בהשתתפות רבנים ומורי המכללה:
מיכי יוספי - דוד וייס - הנגן אריאל גולדמן
נירית ראזנברגר - דבורה נוב
רוני הראל - אפרת עטרי
גברים ונשים בנפרד

לשוב לעצמך

לשוב להויה

ו' בתשרי תשפ"ד (21.9)
לפרטים נוספים ולהרשמה <<<
www.ahavatolam.co.il

050-40-50-483

אהבת עולם
המרכז הארצי למדיטציה יהודית

אהבת עולם הוא מרכז הדרכה ושהייה הראשון בישראל למדיטציה בגישה יהודית ומדעית, כולל 'מיינדפולנס', התחום שכובש את העולם מונגש כעת עם בשורה יהודית, מועשר בסודות חכמת הפנימיות וגאולת הנפש.
אפשרות למקצוע ייחודי ומרענן, הנותן מענה לביקוש הגובר במערכות החינוך, הבריאות, הרווחה ועוד.
ברכה גדולה לגוף-נפש, למשפחה, לשלווה ולשמחה.

מחפשים את הטובים ביותר!

ליום כיפור בבסיסי צה"ל ברחבי הארץ
דרושים משפחות צעירות / יחידים ובחורים

< עדיפות לקבוצות בחורים או משפחות להשלמת מניין > תודעת שליחות
< בעלי יכולת בין אישית גבוהה > ידע תורני > ניסיון בדיבור מול קהל
< כריזמה > חזנות וקריאה בתורה >

חושבים שאתם מתאימים?
סרקו את הברקוד
וענו על השאלון המצורף

או שלחו לנו מייל mmf@mmf.org.il

היתרונות של עיר קטנה
בתוך יישוב תורני גדול,
גם בראש השנה!

החל
שיווק
שלב ב'

בואו לגור קרוב אל הערכים שלכם! ביישוב התורני נריה

נאות נריה - הוא פרויקט איכותי הממוקם ביישוב התורני נריה. בנייה תמצאו כל מה שאתם צריכים: מוסדות חינוך מצוינים, מרפאה, בתי כנסת, סופר, מסלולי טיול ואווירה קהילתית ייחודית שהופכת אותו למקום האידיאלי למשפחה התורנית. בואו לחיות כמו שאתם מאמינים.

נוף ירוק ופארק

בית מדרש

סניף 'אריאל'

אולפנת נריה

תלמוד תורה

מקווה

נאות נריה
תורני • איכותי • קרוב

עוד פרויקט איכותי מבית:

הריזהב

לפרטים חייגו:

076-599-6126

תודה!

לרבות שהגיעו להפגנה הגדולה נגד ביטול חוקי הרפורמה

דיגיטל והפקות מדיה: נחמן שלצר

מנהלת משרד: שיראל פחלב

יח"צ: ערן שוורץ תקשורת נכונה

עמותות: תנועת "אם תרצו" | עמותת רגבים | תנועת ריבונות | בצלפו - מוסרי | תורת לחימה

צלם ראשי: אלקנה כהן
רחפן: אלקנה כהן, אלפנטס
צילומי וידאו: דוד וייל

סטודיו: מאור צפירה - סטודיו מאורציוס | אלינתן אריכא - סטודיו האש

שידור חי מאתרי החדשות: ערוץ 7 | 0404 | מקור ראשון סרוגים | כיפה

גיוס המונים: חברת טיקצ'אק - שיראל בלייכר, אשי הורוביץ, יצחק וטרו

תודה לרכזי ההסעות המסורים בערים ובישובים בכל רחבי הארץ!

הפקה כללית:

יהודה שורש וצוות בלתי"פ

מנהל שטח: יואל שילה

הגברה: אדיר-ספיקון הגברה ותאורה
מסכים: נתי וסיני - נס פולטיפדיה
במה: שמעון, אורתן גדרות
שידור חי: אסף קליין - רואים את הקולות

משאיות: יא גואטה
מחסומים ובמות: ברגע הראשון
בטיחות: אבני אפרת

ניהול לוגיסטי:

בצלאל זיני | תומר עמר
בצלאל יזמות ופרוייקטים בע"מ

מטה: יואל שילה, אברהם לנדסברג, אלחנן ליטמן, אורי וולף, אלישיב רקובסקי, יידיה שרשבסקי, אורי פילר, צפנת ליסון, אדם חרז, צבי ווגלין, אביחי ביטי, אליהו ינון אליה

רכש מדיה: ישובב - בנפיט מדיה

שידור לוויני: ניסן ורוני

צוות בלתי"פ

תודה מיוחדת לקבוצות הווצאפ פתאום קם העם בישראל על תרומתם המיוחדת למאבק והתגייסותם השוטפת להצלחת הרפורמה!

בשם הרבבות
ברל'ה קרומבי | אביחי בוארון

שנפ טובה!

צילום: אלקנה כהן

בעדר

**תנו לנו יד
להחזירו
לעם ישראל**

י ו ס ר

בראש סרוג, BOPD

יד לאחים
לא מוותרים על אף יהודי

או סרקו

תרמו והצילו מאות נשים וילדים השבויים בכפרים ערביים
ושמותיכם יועברו למעמד התפילה הנדיר בערב ר"ה ובערב יו"כ
שע"י עמוד התפילה מן הגאון ר' מרדכי שמואל אדלשטיין שליט"א
לכתיבה וחתימה טובה ולשנה טובה ומתוקה

לתרומות ולמסירת שמות | יד לאחים *9234

מסירת שמות לתפילה עד ערב ראש השנה וערב יום כיפור בשעה 14:00 בצהריים

**בשעת צרה יש עניין מיוחד דווקא
לזעוק ולהתחנן לפני ה'. כאן,
לעומת זה, רבי נחמן אמר ליהודים
שהיו איתו לפעול הפוך. דווקא
בשעה הכי קשה, להיות בדממה.**

שיחת חברים עם מיני יוספי

חיפה חיפה ראש השנה

אצלי ה'אמרי פנחס' לרבי פנחס מקוריץ שייך לרשימת הספרים המועדפים, ולרגל ההילולא שלו מצאתי את ההסבר להנהגה של רבי נחמן באותו מסע.

דרך אגב, רבי נחמן הפליג לדבר על גדולתו של רבי פנחס, ואמר עליו שהוא היה אחד בדורו, והוסיף ואמר עוד משפט חשוב: "אשרי העיניים שראו את רבי פנחס!" מכאן גם נולד מטבע לשון שמקובל בין חסידי ברסלב, שהוסיפו ואמרו: "אשרי העיניים שראו את מי שראה". כך יוצא, שגם אם לא זכינו לראות צדיק מסוים שיש לנו חפץ גדול להיות קשורים אליו, אפשר להתחבר למשהו ממנו על ידי מבט בעיניים של אנשים שפגשו אותו. ישנו קשר פנימי שנוצר דרך המבט בעיניים, שדרכו יש לנו נגיעה עם אותו אדם גדול.

אז רבי פנחס מקוריץ אומר כך: "כשבא על אדם איזה צרה רחמנא ליצלן וצר לו מאד, אין לו תקנה, רק שיבטח בחסד עליון בל ימוט. ואז, לא יעשה שום רפואה כלל, ואפילו שלא יתפלל, רק לבטוח". רבי פנחס בעצם אומר, שברמה של מצוקה רגילה מוטל על האדם לפעול את כל הפעולות שהוא יודע ויכול לעשות, אבל כשצר לו מאוד, דווקא אז לא יעשה שום רפואה כלל ואפילו שלא יתפלל.

סליחות עם אליהו הנביא

בכל אופן, אחרי שמצאנו מקור להתנהגותו של רבי נחמן להיות דווקא בדממה, אפשר להמשיך בסיפור המסע. האונייה המשיכה במסע, ובערב ראש השנה הספינה הגיעה לחיפה, ושם רבי נחמן ירד מהספינה, בתחתית הר הכרמל. הוא ושאר הנוסעים הלכו לאמירת סליחות במערת אליהו.

רבי נתן סיפר שרבי נחמן אמר לו באותה תפילה במערת אליהו, ביום הגעתו לארץ ישראל: "צייירת לעצמי איך שכאן עמד אליהו הנביא והשיח את ליבו לפני ה' יתברך". אצלנו, אליהו הנביא נראה כדמות תנ"כית רחוקה. רבי נחמן מלמד אותנו להחיות את הקשר עם הצדיקים דרך דמיון מודרך, עד כדי שהוא העיד על אותה תפילה שכל המדרגות המופלאות והעצומות שהיו לו בארץ ישראל, הגיעו מאותה התבודדות במערת אליהו. אז חוץ מההזמנה לבקר במערת אליהו, יש לנו הדרכה איך ליצור בעזרת דמיון מודרך חיבור לצדיקים מימי קדם.

בהמשך התיאור שמופיע בספר 'פעולת הצדיק', מסופר שאחרי הביקור במערה הם הלכו למקווה ומשם הלכו לבית הכנסת: "ונתמהמהו שם עד הלילה! ורבנו ז"ל האריך בתפילתו בליל ראש השנה, כדרכו בדרכות נוראה ונפלאה מאד". בהמשך מובא שם, שמקובל אצל חסידי ברסלב שבאותו ראש השנה של שנת תק"ס בחיפה, רבי נחמן זכה להשיג עניין ראש השנה בשלמות. יוצא, אם כן, שכל העניין של הקיבוץ בראש השנה אצל רבי נחמן התחיל דווקא בארץ ישראל, במערת אליהו, ובבית הכנסת בחיפה. לחיים חברים! שתהיה שנה טובה ומתוקה! לחיים!

שלום חברים! בוודאי יצא לכם לשמוע, בזכות רבי נחמן, אנשים שמדברים על ראש השנה כבר לפני כמה וכמה שבועות. אנשים מתפללים בכל מיני היבטים של "אומן ראש השנה", וכמובן אצל חסידי ברסלב עצמם ראש השנה הוא נושא שמדובר עוד הרבה קודם לכן. אפשר כבר לשמוע מפסח, או אולי מפורים, ברסלברים שמתחילים לשאול איש את רעהו מה יהיה השנה עם ראש השנה.

במקום המסע מארץ ישראל לאומן, רציתי הפעם לדבר איתכם דווקא על מסע בכיוון ההפוך – מאוקראינה לארץ ישראל. מדובר על מסעו של רבי נחמן עצמו לארץ ישראל, ועל ראש השנה שהוא חגג באותה שנה בעיר חיפה.

כידוע, רבי נחמן עבר כמה תחנות בדרך לארץ ישראל. בתחילה הוא יצא לטורקיה, ומשם נסע באוניה אחרת מאיסטנבול לארץ ישראל. בתיאור המסע מופיע התאריך כ"ב באלול בתור יום שבו הייתה סערה גדולה מאוד, "יעלו שמים ירדו תהומות", עד שנוסעי האונייה היו משוכנעים שהגיע יום מיתתם, והיהודים שביניהם היו שרויים בזעקות ותפילות. התפילות היו ממש כמו נעילה של יום כיפור, כולם בכו וצעקו, ורק רבי נחמן ישב כל הזמן בדממה. למרות שכולם זעקו בתפילות נוראות, הוא ישב לו בצד ונראה כאילו כל מה שקורה לא נוגע לו.

בתיאור שנמסר לנו מאותו אירוע, מסופר שהיו כמה אנשים שהתחילו להקשות על רבי נחמן, למה הוא שותק בשעת צרה שכזו. בין הנוסעים הייתה גם רבנית חשובה, אשת הרב מחאטין, שהיא ממש כעסה על רבי נחמן ואמרה לו בתרעומת: "למה אתה דומם?" ורבי נחמן ענה ואמר: "הלואי הייתם שותקים גם אתם". הוא עוד הוסיף ואמר: "ובזאת תבחנו, אם אתם תשתקו, ישתוק הים מעליכם גם כן, וכן היה. ופסקו מלצעוק ושתקו". רבי נחמן הזכיר אז את הפסוק: "יקם סערה לדממה ויחשו גליהם, וישחמו כי ישתוקו", והים נרגע מזעפו.

הסיפור הזה מאוד מעניין, כיוון שהוא הפוך מהדיעה הרגילה שלנו, שבשעת צרה יש עניין מיוחד דווקא לזעוק ולהתחנן לפני ה'. כאן, לעומת זה, רבי נחמן אמר ליהודים שהיו איתו לפעול הפוך. דווקא בשעה הכי קשה, להיות בדממה.

השקט של רבי פנחס

לא כל כך פשוט להבין את ההנהגה הזאת, אבל זכיתי בהשגחה פרטית לקבל מקור עבודה, בזכות היארצייט של רבי פנחס מקוריץ שהיה בשבוע שעבר. לרגל ההילולא שלו, עיינתי בספר 'אמרי פנחס', שהוא ספר ממש נפלא, ובאופן אישי אני מאוד נהנה ממנו ומוציא אותו רבות מארון הספרים שלי. אתם יודעים, לא כל ספר לכבוד הזה... אני מניח שגם בספרייתכם הביתית לא כל ספר זוכה לכבוד כזה.

ללא ספק, אחת השאלות המעניינות ביחס לכל יהודי היא, מה הם עשרת הספרים שאותם הוא מרבה להוציא מהספרייה, ולא רק בזמן הנתיקנות לפסח. מובן שהתשובה לשאלה הזאת לא חייבת להיות מוחלטת, ואפשר לשנות את ההעדפות גם תוך כדי תנועה. בכל אופן,

היישוב היהודי
חברון
HEBRON

מעמד הסליחות המרכזי במערת המכפלה

מיסודו של הראשון לציון הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

יום רביעי | ה' בתשרי 20.9

סיורי סליחות

ביישוב היהודי בחברון

בהזמנה מראש

במדרשת חברון 02-9605215

22:30-23:30

התועדות באולם יצחק

עם הרב **שמואל אליהו**

בליווי כלי נגינה עם הרב אוריאל סעייד

בשעה 23:30

דרשות התעוררות

מפי הרבנים

ומעמד הסליחות

המרכזי

מעמד הסליחות המרכזי וערבי ההתעוררות

מוקדשים ע"י שמשון דוד וצביה פריש

לע"נ הוריהם

ר' יעקב משה בן ר' בנימין יוסף ז"ל

פעסל בת ר' שמעון דוד ע"ה

ר' משה בן ר' יעקב ז"ל

הינדא בת ר' צבי ע"ה

בהשתתפות הרבנים הראשיים לישראל:

הראשון לציון הרה"ג

הרב **יצחק יוסף שליט"א**

הרב הראשי לישראל

הרה"ג **דוד לאו שליט"א**

רב העיר צפת

הרה"ג **שמואל אליהו שליט"א**

אייל גלמן ראש מועצת חברון

אליהו ליבמן ראש המועצה המקומית קרית ארבע

אמיתי כהן ראש המועצה הדתית

מנחה: הרב הלל הורוביץ

התפילה תוקרן על מסכים גם בגן המערה

האירועים באישור הסעות בתשלום בהרשמה חובה באתר טיקצ'אק ובאבטחת כוחות הביטחון

לפרטים www.hebron.org.il | 02-9965333

מיצג חוויתי
רב חושי בחברון

לפרטים: 072-2213660

ע"י ר' חיים פינק ור'

אולם יצחק פתוח
עזרת נשים פתוחה

אומן ראש השנה, מה עוד פעם!?

שנוסעים לצדיק יודעים למה הם נוסעים. הם לא צבועים בצבע אחד. הם תמונה של כל החברה הישראלית, כולל אלו שבעד או נגד הרפורמה.

אמרנו לנו ש"האמת תהא נעדרת" לקראת בואו של משיח, ורבי נחמן אומר "איש בל ייעדר" – אל תהיה בעדר או בעדרים של קבוצות או אג'נדות, של אלו שמגדירים את עצמם בדיוק להפך ממי שעומד מולם. "איש בל ייעדר" אמר רבי נחמן, כלומר: תהיה מחובר למכנה המשותף הכי שמח שלך. שאתה יהודי שרוצה את השם ורוצה את הטוב. וכן, אתה צריך לבוא אלי כדי שזוה יקרה.

בואו נדמיין לעצמנו את עם ישראל ללא חדשות, ללא רצון להילחם נגד הממשלה או בעדה. פשוט עם ישראל מתכנס באיזו פיסת ארץ ומתחיל להכיר את עצמו, לראות את מרכיביו ולהתפעל מהיופי הפנימי של כל אחד, בלי קשר ללבושו, מראהו או שיוכו הפוליטי. לא כי זה לא חשוב אלא כי זה לא משנה, כמו שם אצל הצדיק. זה מיותר. אחרי כמה ימים כאלו עם ישראל יחבק את עצמו, כי הוא יבין את מה שרבי נחמן אומר לכל אחד שבא אליו: אתה לא בא אלי כדי שאני אספר לך מי אני, אתה כאן כדי לגלות מי אתה. ואיך אתה יכול לגלות מי אתה – כשתדבר עם השם, ואז תהיה שמח כמו שהבטחתי.

בעולם מתנגש כשלנו עדיין יש מרחב מאוד מעניין בו אין צבועים ומפלגות, וכדאי לברוח אליו. רק המבטים של אלו שבאים לשם יראו לכם שאתם במקום הנכון, ובדרך החוצה תבינו מה באמת המתנה שקיבלתם לנשמה.

אין לזה מחיר.

אז השנה לא שאלו אותי: למה אומן? הם כנראה התרגלו. רק אשתי טענה בפניי שאני משוגע שאני נוסע לראשונה עם הבנים שלי... כאן כבר לא הייתי צריך להסביר איזה מתנות קיבלנו מרבנו, רק הייתי צריך להבטיח שאשמור על הילדים ושכולם משוגעים, כמו שאמר רבי נתן, ויש אחד שהוא נורמלי ואני נוסע אליו.

חברים, להתראות. בטח ביארציטי של רבנו, ב"ח בתשרי, אעדכן על ההרפתקאות שבדרך, ואנסה בעזרת המילים המוגבלות לתאר את המתנה שקיבלה נשמתי ביום המיוחד הזה. שנה טובה. תחשבו על זה לשנה הבאה.

מעידה על הקשר. די דומה הדבר לחתן צעיר שמתפלל על נישואיו העתידיים שיהיו חלקים ונעימים בלי שום מריבה או תקלה. זה לא מציאותי. אם זה לא קשה, זה לא אמת.

אז מה האמת? האמת היא שרבי נחמן הוא זה שריפא אותי מאותה מחלה מערבית שנולדתי לתוכה והיתה נעימה ומתוקה אך בודדת ומנותקת. הוא זה ששלח את המרשם לתרופה, שברגע אחד מכל החיים האלה הבנתי שאיבדתי דבר יקר ושאיני יאוש בעולם, ושכל האבדות נמצאות אצלו. ממש כך, מניסיון.

כשרבי נחמן אומר "איש בל ייעדר", זה מסוג האזהרות הרציניות ביותר. זה נאמר רק לעניין

לראות כמות של מדים ושוטרים קומוניסטים כאילו אתה בסרט מימי המלחמה הקרה. וכמובן, להסתכן בכניסה לאזור מלחמה. אבל עשרות האלפים שנוסעים לצדיק יודעים למה הם נוסעים.

ראש השנה, כמו לעניין השמחה וחשיבות ההתבודדות. לעומת זאת, שאר הדברים הם עצות נפלאות שרבנו לא התעקש עליהן כמו שהוא מתעקש על ראש השנה. ואם הוא מתעקש, זה רק בשבילי.

זה נהיה יותר ברור לי בשנה שעברה, אחרי פרוץ המלחמה, שאז הסיפור להגיע לאומן נעשה מורכב הרבה יותר: לעבור בכמה מדינות, לסחוב מזוודות ותיקים עמוסי אוכל במעברי גבול שהזמן עצר בהם בשנות השמונים. לראות כמות של מדים ושוטרים קומוניסטים כאילו אתה בסרט מימי המלחמה הקרה. וכמובן, להסתכן בכניסה לאזור מלחמה. אבל עשרות האלפים

"תגיד, אתה משוגע? לא נרגעת מהאורות של התשובה? מה אומן? למה אומן?"

מדי שנה, כמו שעון, כמו הריח של הבוקר בסליחות, היו מגיעות השאלות על אומן. כל השנים ניסיתי להדוף אותן, ולנסות לתאר ולהסביר למה אדם עוזב את הארץ ומשפחתו ונוסע למקום כל כך לא נעים כמו אומן. אבל מאז שפוטין פלש לאוקראינה, לפתע נעלמו השאלות. לכולם פתאום זה ברור. אם יהודי באמת עולה על מטוס ונכנס למקום כזה למרות המלחמה, כנראה יש שם משהו. זו לא משוכת נעורים או איזה וודסטוק יהודי. זה אולי מעבר לזה. זה עמוק יותר וקשור למהות.

למרות כל הניסיונות הכושלים של המילים לתאר את הרוח, אני אנסה. כי הניסיון לכתוב על נשמה, על הצדיק ועל השם יתברך הוא חשוב. הוא ההשתדלות. המילים לא עושות את זה אלא הדמיון של הקורא, וכמובן השם יתברך שנמצא שם בין המילים הכתובות ללב של הקורא. רבנו קורא לזה "גודע בשערים בעלה" – כל אחד לפי מה שהוא משער בליבו. לשם אני לא יכול להיכנס, אלא רק להציע להיכנס.

"אומן זה כמו רבי שמעון", יש כאלה שמנסים תמיד להציע להישאר במירון. נכון, הכל נכון, אבל מסופר על אחד מהיהודים הפשוטים שפקד את רבי שמעון רוב חייו, ואחד מזקני ברסלב תמיד הציע לו לבוא לאומן והוא תמיד הפטיר "אומן זה כמו רבי שמעון". אותו ברסלב אמר לו: "אני רואה שאתה אדם פשוט ותמים, בקש מרבי

שמעון שרבנו יבוא אליך בחלום ותשאל אותו". מה יותר פשוט?... ואכן, רבי נחמן הופיע בחלמו של אותו יהודי והשאלה עלתה לאוויר החלום, והתשובה היתה "כן, אומן זה כמו רבי שמעון". שמח היהודי שקיבל את התשובה שרצה, ועוד מרבי נחמן עצמו, אבל לפני הפרידה החלומית הביזק מעל השניים עמד של אש כלפי השמיים. "מה זה?" שאל היהודי את רבנו. "זה" – אמר רבי נחמן – "שכר הפסיעות, מסירות הנפש, הרצון הייסורי שכל אחד עובר כדי להגיע אלי, את זה אין בשום מקום..."

אני מתחבר לסיפור הזה, כי מסירות הנפש

משפחה לא בוחרים,

משפחה מאמצים!

פסטיבל ישראל

**שנה חדשה בפתח וזו ההזדמנות שלנו
לגלות אחריות חברתית**

מאמצים משפחה ע"י תרומה
(בהוראת קבע שנתית או תרומה חד פעמית)

ומעניקים לה ליווי צמוד להבראה כלכלית

עמותת פעמונים

מלווה אלפי משפחות
שנקלעו למצוקה כלכלית,
מוציאה אותן ממעגל החובות
ומעניקה להן כלים
להתנהלות כלכלית נכונה

'אמצו משפחה'

וחדק יהיה אכילנו שנה אובד וההקד.

1-800-35-10-12

paamonim.org

תרמו

עכשיו:

פעמונים
מגלים אחריות

פזירה פרופורציות

אורי צוקר, ישיבת נב חדש, שינה

רק התחלנו. הכוח לדבר הוא לא כזה אטרקציה, בסקאלת היכולות שלנו הוא די נמוך. המחשבה, לדוגמא, היא כוח הרבה יותר מפותח. הדיבור הוא בסך הכל יכולת לבטא חלק מאוד קטן מהמחשבות שלנו. אולי ביחס לדיבור המחשבה היא משהו מיוחד, אבל ביחס לרגשות שלנו המחשבה היא די זניחה. מחשבות הן תוצאות של עולם פנימי שלם שמתרחש אצלנו בנפש: אהבות, פחדים, רחמים, שמחות, הכרת הטוב, יצירת קשרים. כל אלו כל-כך עמוקים ושורשיים אצלנו, שהמחשבות שלנו ממש נראות חיוורות ליד כל העושר הזה.

טוב, רגשות הם רק תוצאות של תפיסות עולם. אחרי שברור לי מה טוב ומה רע אני יודע מה לאהוב וממה להתרחק. מי שלא יודע להבחין בין טוב לרע, בין נכון ללא נכון הופך להיות אדם מבלבל עם עולם מושגים מעוות. הרגשות שלו נעים בין בלגאן לבין אפאטיות. רגשות הם רק שלב אחרי תפיסות עולם.

ואחרי כל זה יש את הנפש בעצמה.

עקבתם?

דיבור, כוח הדיבור, מחשבות, רגשות, תפיסות עולם, הנפש. עכשיו תחזרו מהר למשפט האומלל שהוא שדיברנו עליו. מה היחס בין דיבור אחד ויחיד לבין תפיסות העולם שלנו? בין המשפט לנפש בעצמה?

אתם מרגישים את האפסיות?

יופי. כל זה רק משל חיוור.

בואו נחזור ל'ברוך שאמר'. ה' כאילו דיבר דיבור אחד ונהיה העולם. אתם מבינים? כל הדברים הענקיים ברשימה למעלה הם אפילו לא פסיק, גרגיר אבק ביחס לבורא. וזה במושגים אנושיים, כי הפער בין הבורא לנבראים הוא הרבה יותר אין סופי מהפער בין דיבור אחד לנפש בעצמה.

ותזכרו שאין שום דבר נפרד מה' יתברך. בניגוד לדיבור שלנו הדיבור של ה' לא נפרד ממנו, אין עולם וה', יש רק ה'. בקיצור. ממש כדאי להיכנס לפרופורציות.

ראש השנה הוא זמן מדויק לכל המחשבות האלו. בראש השנה העולם מאבד אחיזה, הדין הוא לא על מעשים ספציפיים, הוא על משהו הרבה יותר עקרוני, על שאלת הכדאיות של העולם, והאם העולם ממלא את היעוד שלו: לגלות את מלכות ה'.

ברגע אחד האיך-סופיות של ה' מתגלה, וכל העולם חוזר להיות תיאורטי, אופציה.

כשאנחנו מכריזים בתקיעת השופר שה' הוא המלך, אנחנו בעצם מחזירים לעצמנו ולעולם את ההסתכלות הנכונה והאמיתית על הדברים. שמים את הפוקוס על העיקר ולא על הטפל.

ועם הזיכרון הזה אנחנו מעוררים שוב את הרצון של ה' בעולם.

"ה' אלוקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה".

בית מקדש, גאולה, משיח, אימפריות חובקות עולם, גלובליזציה, תרבויות נעלמות, גורדי שחקים, פיצוץ אוכלוסין, נדידת עמים, מלחמות עולם, שריפות, שיטפונות, רעידות אדמה, שואה אטומית, חורים שחורים, חור באוזון, גרמי השמים, גלקסיות איך-סופיות.

זו בהחלט רשימה חלקית מאוד של תופעות שנראות לנו מאוד גדולות ומשמעותיות. גם אם לא הבנו את כל המילים ברור לנו שאלה דברים חשובים, לא הקטנות שאנחנו מתעסקים איתן ביום-יום.

ואחרי כל מה שאנחנו יודעים על זה שה' נמצא גם בפרטים הקטנים, ברור לנו שכנראה הדברים האלה הם הדברים הגדולים והחשובים באמת.

הלוווווו! פרופורציות!

'ברוך שאמר' אתם אומרים בבוקר? יופי. ה' אמר והיה העולם. בואו רגע ננסה לתרגם לעצמנו את הקטע הזה.

בואו נתחיל עם עצמנו, זה קל יותר.

דיבור אחד הוא בסך הכל פרט בודד מתוך איך-סוף דיבורים שאנחנו יכולים לדבר תיאורטית. וואו, תחשבו על זה. איזה יחס הזוי יש בין משפט שאמרת לבין היכולת שלי לדבר.

ב"ה
אנני ללילי חיים
אללה ולחיינו
באורה חיים בייא

תופשה עם נשמה

אל תחכו עד אחרי החגים
נשארו חדרים אחרונים!

חמישה ימים של איכות, הרחק מרוץ החיים המטורף, לתת לעצמך מנוחה, איזון וחידוש כוחות. סדנת בריאות לניקוי רעלים, בריאות לגוף ותורת החסידות לנפש.

מרצים אורחים

הרב יובל הכהן אשורב וד"ר גיל יוסף שחר

מלון תמרה המשופץ אשקלון
י"ד חשון - י"ט חשון תשפ"ד
29.10-2.11 - **חדרים אחרונים**
כ"ז טבת - ב' שבט תשפ"ד
7.1-11.1 - **הרשמה בעיצומה**

בהשתתפות חלוצת הטבעונות בארץ, מזריכה אורח בריא - **דבורה בראל**

שיעורי חסידות והרבה נשמה

שיעורי תנועה ונשימות, מנוחה, טיול בטבע

הרצאות וסדנאות מטיב המורים המובילים בתחום הבריאות והתזונה

ארוחות טבעוניות מזינות

הסדנאות בכשרות מהדרין מן המהדרין

לפרטים והרשמה:
עמי פייקובסקי 052-8967701

”
בזכות אפרת
אמא שלי קיבלה
את האפשרות
ללדת אותי
”

אף אמא לא צריכה לבחור
בין ללדת את התינוק שלה
לבין לשלם את החשבון
במכולת...

אפרת מעניקה ליווי ותמיכה כלכלית ונפשית
לנשים במצוקה במהלך ההריון ולאחריו.
התרומה שלך מבטיחה לאישה ללדת בשמחה
ושקט נפשי בהתאם להחלטתה.

תורמים להצלת חיים

שירבו זכויותנו!

אפרת

אגודה למתן יעוץ וסיוע לנשים הרות במצוקה (ע"ר)

| * **3042** |

לתרומות www.efrat.org.il

רוח האיתנים

מבט מעמיק למועדי תשרי על פי השם משמואל'
הרב אלי שיינפלד

למענך אלוקים חיים

לאין ערוך. בראש השנה אנו מצליחים לבטא את רצוננו הפנימי העמוק שמתמקד לא רק בנו, אלא בתיקון העולם כולו. אנחנו רוצים לא רק להביא את עצמנו למקום טוב יותר, אלא אנו שואפים שכל העולם יתוקן.

אולם על אף התביעה המתבקשת לעסוק בראש השנה בהמלכת הקב"ה, מצינו מספר מקומות בתפילה בהם תיקנו חכמים לבקש בקשות שעוסקות בענייני העולם הזה, כדוגמת 'זכרנו לחיים', 'כתבנו בספר החיים' וכדומה. עובדה זו עומדת בסתירה לכאורה לדברי הזוהר הקדוש. לתירוץ סתירה זו נחלץ השם משמואל'. לשם כך הוא חוזר לדימוי הכלבים שהובא בספר הזוהר ומאיר אותו באור חדש.

כאמור, הזוהר הקדוש מדמה את האנשים שמתפללים בעד עצמם לכלבים חצופים האומרים 'הב הב'. ואכן, מהגמרא במסכת נדרים (כד, א) עולה שהכלב נהנה מאחרים אולם אינו מהנה אותם, ובמילים אחרות: הכלב עסוק בהנאת עצמו ותו לא. זוהי באמת מידה רעה ומרה, ובני אדם המאמצים מידה זו, ומכוונים בתפילותיהם על מילוי צרכיהם האישיים בלבד, זוכים בצדק לתואר 'חצופים'. מה שאין כן ביחס לבקשות הפרטיות שתיקנו חכמים בתוך נוסח תפילות ראש השנה. מדוע?

בקשתנו "זכרנו לחיים, מלך חפץ בחיים" נחתמת במילים "למענך אלוקים חיים". משמעות הדבר היא שאנחנו מבקשים מהקדוש ברוך הוא חיים ארוכים לא לשם הנאה אישית ותענוגים רגעיים, אלא למען נוכל לגלות את שמו של הקב"ה בעולם! אנחנו מבקשים מהקדוש ברוך הוא חיים טובים למען נוכל להרבות בכבוד שמיים. אנחנו ממשיכים ומבקשים מהקב"ה שיכתבנו בספר החיים, לא לטובתנו האישית, אלא לשם כך שנוכל לגדל את ילדינו בדרך התורה והמצוות, ולמען נשכיל לקדש שם שמיים. וכלשון השם משמואל:

"וכזה הן כל תפילותינו שאנו מבקשים חיים והצלחת עולם הזה אין זה התכלית אצלנו, רק שעל ידי זה נהיה פנויים לעבודת השם יתברך, או לגדל בנינו לתלמוד תורה, או לעשות עמהם שידוכים הגונים שימשכו בהם דורות טובים שיתרבה כבוד שמים על ידיהם, או שיהיה לאל ידנו לעשות צדקות ומצוות בחיות... אבל תפילתנו שמסתיימת למענך אלוקים חיים, הפירוש כנ"ל שכל החיים שאנו מבקשים הם רק למען יתרבה כבוד שמים כנ"ל, וזוהי התפלה הנרצית...".

על פי דברי השם משמואל' נראה שעבודת האדם בראש השנה היא לחשוב 'בגדול'; לא רק על עצמנו אלא בעיקר על כלל ישראל, על הקב"ה, ועל צער השכינה. כשיתפלל אדם מתוך מחשבה כזו, יוכל הוא להוסיף גם בקשות שנוגעות לענייניו האישיים, וזאת בתנאי שהם מכוונים להטבה לכלל! כך יצא האדם זכאי בדין, ועמו כל העולם כולו.

שנים רבות התקשיתי מאוד להתפלל בכוונה בראש השנה. באותן השנים, מתוך תודעת יום הדין, רציתי לשוב בתשובה, להתוודות, ולהכות על חטא, אך נוסח התפילה 'לא איפשר' לי לעשות את שחשקה נפשי. לקחתי את מחזור התפילה ונוכחתי לדעת שבמקום וידויים, עמודי התפילה מלאים בפסוקים של המלכה. ובמקום הכאה על חטא, מופיעה סדרה ארוכה של קולות תקיעה ותרועה, ואני אנה אני בא? ניסיתי בכל מאודי להיאחז בקטעי התפילה בהם מוזכרים דין ומשפט (כדוגמת הפיוט 'ונתנה תוקף', וכדוגמת מספר וידויים הנאמרים בתוך סדר תקיעת השופר, לפי חלק מהשיטות), ללא הצלחה מרובה.

המשנה במסכת ראש השנה מלמדת אותנו שראש השנה הוא יום דין. בראש השנה נקבע מה יהיה בגורל האדם, שנה קדימה. לכן אך מתבקש שביום זה יתחננו בני האדם על נפשם, ישובו בתשובה, יתוודו על חטאיהם וירבו בהשתדלות לצאת זכאים בדין. למרות זאת, התבוננות מהירה בנוסח תפילות ראש השנה מגלה כי לא מוזכרים בהן כלל חטאים. אנחנו מציינים בהן את מלכותו של ה' בעולם וממליכים אותו עלינו. אנו תוקעים בשופר ומריעים לפני המלך. אולם את הווידויים אנחנו מניחים בצד. היעלה על הדעת שנידונים לא יתחננו בפני השופט להצלתם בעת המשפט? מדוע אם כן התפילה לא מתמקדת בהרהורי תשובה?

מבלי להקל בחשיבות העליונה של חזרה בתשובה, הרי שהדגשת עוונות וחטאים וווידויים, פירושה הישארות בתוך עצמי. לכן מי שבראש השנה במקום לשמוח במציאות הבורא, ממשיך להיאנח על חטאי העבר וההווה, הוא למעשה מתמקד בעצמו. הוא אולי עושה זאת מתוך כוונה טובה, אבל הוא טועה טעות מרה. במקום להבין שהסיפור הגדול הוא הסיפור על ה' מלכו של עולם, נוטה הוא לחשוב שהוא הסיפור האמיתי וככזה ראוי ונכון לו להתמקד בעצמו. זוהי הסיבה שחכמינו הדגישו בנוסח התפילה את המלכת ה' ולא את החטאים ולא את התשובה. בכך הם למעשה מכוונים אותנו להיות עסוקים בעיקר, בהמלכתו ובהופעתו של ה' העולם.

בהקשר זה, אנחנו מוצאים בתיקוני הזוהר דברים חריפים מאוד ביחס לאלו שבראש השנה מרוכזים בעצמם ותו לא. על פי הזוהר הקדוש אנשים אלו משולים לכלבים, מכיוון שגם הם, בדומה לכלבים, צווחים 'הב, הב'. הב לנו מזון, הב לנו חיים, הב לנו שפע. ובמקום שיחשבו ויתפללו על השכינה, הם מרוכזים בעצמם יתר על המידה. לכן אומר הזוהר הקדוש שבראש השנה אין להזכיר בתפילה בקשות פרטיות כדוגמת 'זכרנו לחיים', 'כתבנו לחיים', ושאר בקשות שעוסקות בצרכים אישיים, שהרי עיסוק שכזה יבוא בוודאי על חשבון עיסוק בכבוד שמיים ובקידום העולם. לאור הבנה זו, לאחר שנים של קושי, התחדדה אצלי נקודה מרכזית ובזכותה תפילות ראש השנה השתבחו

"זראוי לכל ירא א-לוקים למעט בעסקיז...
ולהתעסק בדרכי התשובה וכשרון המעשה"

(שערי תשובה לרבינו יונה)

שבבים אלו כאלו

עשרת ימי תשובה לאנשי מעשה בישיבת רמת-גן

רביעי וחמישי, ה'-ו' תשרי (20-21.9)

15:00 תפילת מנחה בהיכל הישיבה
בהשתתפות הרב **יעקב אריאל** שליט"א
הרב **יהושע שפירא** • הרב **בן ציון אלגאזי**
הרב **דוד דודקביץ** • הרב **אריה הנדלר**

מחכים לכם!
ישיבת ההסדר רמת-גן

בשיתוף המחלקה לתרבות תורנית ר"ג

ל"ז מפורט והרשמה באתר הישיבה
ההשתתפות ברישום מראש
YRG.ORG.IL

להאיר את העיד
ישיבת ההסדר
רמת-גן
רחוב האצ"ל 39 רמת-גן

סיפורי חסידים לראש השנה

יהושע חי שמחי

כעומד לפני המלך

בשנת תקע"ט (1819), ביום השני של ראש השנה, הגיע לעיר ניקלשבורג יורש העצר, בן המלך עם שריו ואחוזת מרעיו. קיבלו אותו שרי העיר עם כל אנשי העיר בשמחה רבה, והבן הבטיח ליהודים שיבוא גם לבקר בבית הכנסת שלהם.

היהודים שמחו מאוד והכינו את עצמם לקבל את האורח כרוב פאר ויופי. תחת חופה עמדו ראשי הקהילה, עם ספרי תורה ועטרות זהב וכסף עליהם ונרות דולקות מסביב. כאשר נטו צללי ערב והמועד אשר הבטיח בן המלך לבוא עבר, המשיכו וחיכו האנשים עד בוש.

כאשר ראה רב הקהילה, הגאון רבי מרדכי בנט (שהיה בתחילה תלמיד הגר"א, אך בהשפעת רבי אברהם מקליסק התקרב לחסידות ונהיה לתלמידו של רבי שמואל שמעלקא, מתלמידי המגיד ממזריטש), כי עוד מעט יעבור זמן תפילת מנחה, אור כגיבור חלציו ובלב מלא ביטחון כי לא יאונה לו כל רע, עבר לפני התיבה והתפלל. בעומדו באמצע התפלה, בא בן המלך ושריו. נכבדי העדה הלכו לקראתו והוליכו אותם ביראת הכבוד אל המקומות אשר הכינו להם, והגאון רבי מרדכי המשיך בתפלתו בהשתפכות הנפש, בלי שום בלבול הדעת ובלי תנועת רעדה מחמת מורא ואימת המלכות. כך גמר את התפלה באימה ויראה עילאה, ממורא שמים ואימת יום הדין... בן המלך שאל את ראשי הקהילה, מה טיבו של איש זה ומה מעשיו? השיבו לו, שזהו הרב של הקהילה והמדינה, והיום הוא ראש השנה, יום המשפט, והוא מבקש בעדנו לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

כאשר גמר רבי מרדכי את התפילה, הסב את פניו אל בן המלך והשרים, השתחוה לפניו ביראת הכבוד ובירך ברכת המלכות "שחלק מכוודו" בקול רם, ופירש את הברכה בלשון אשכנז.

אחר כך התרצה לפני הנסיך שלא הפסיק את תפילתו וביקש ממנו סליחה, על שאינו יוכל לעשות לו כבוד גדול יותר, כי היום הוא יום גדול ונורא ליהודים.

בן המלך קיבלו בפנים שוחקות ודיבר איתו בטוב ובחביבות. כאשר נפרד יורש העצר מראשי הקהילה, אמר להם: "מעודי לא שמעת תפילה של התעוררות והשתפכות הנפש כזו".

לאחר תקופה עברה שמועה, שכאשר רצו בני בליעל להמית את יורש העצר בהיותו בעיר בודען, לא הצליחו לבצע את זממם וחיו ניצלו, ואז אמר: "ברכת האיש הקדוש, רבי מרדכי בנט, עמדה לי ושמרה עליי מכל רע".

(מתוך הספר נפלאות הצדיקים)

נקודה אישית:

אפשר לומר שהעמידה מול ה', בה' הידיעה, היא בתפילות ראש השנה במיוחד, בהן עומדים לפני ה' כעבד, כבן, וכרעה.

העמידה שלי בתפילה בראש השנה מול ה', היא הנכונות להיות כולי מכוון רק אליך ה', בפשיטות.

העמידה מול ה' בראש השנה היא גם נשיאת תפילה אל ה' שכל השנה, בכל דבר שאהיה עסוק בו ואכנס אליו – גם אם יהיו לי הפרעות והסחות הדעת – בתוככי דעתי ולבי אעמוד מול ה' ואקרא אליו בקול פשוט, כקולו של השופר.

שתהיה לכולנו כתיבה וחתומה טובה שנה טובה ומתוקה!
לחיים (טובים ולשלום)!

לדעת מה לבקש

הרב אריה לייב יודובין, מחסידיו של הרבי הריי"צ מליובאוויטש, היה רב הקהילה החב"די בעיר ויטבסק שבבלארוס, בתקופה שלפני נפילת מסך הברזל. בהמשך, כשנפתחו השערים עלה לארץ ישראל ונפטר בשנת תשנ"ב (1992). פגשתי יהודי יקר שחי בצעירותו בוויטבסק והיה מרבה לפקוד את בית הכנסת החב"די. באחת הפעמים שמע מהרב אריה לייב את המשל שאספר לכם, משל מיוחד לראש השנה:

במדינה אחת היה מלך גדול וחזק, ופעם אחת ערך מלחמה גדולה מול המדינה הסמוכה. במהלך המלחמה הצליח להיכנס לשטחה של מדינת האויב, והחל לכבוש עוד ועוד. בתוך ההסתערות הבורעת מצא את עצמו לפתע מוקף חיילי אויב במקום בו לא היה יכול לנוס אחורה. היה לידו חיילי אמיץ ונאמן, הסתער החייל במסירות נפש לעבר חיילי האויב והתחיל להרוג הרבה מהם עד שהשאר נסו אחורה. כך ניצלו חיילי המלך בזכות החייל הנאמן.

בתום המלחמה ואחרי הניצחון הגדול פנה המלך אל החייל האמיץ ואמר לו: "בגלל שהצלת את חיי אתה יכול לבקש ממני מה שתרצה ואתן לך". חשב החייל מעט ואמר: "באמת אדוני המלך שלא חסר לי כלום, כל מה שאני צריך יש לי". הסתכל עליו המלך: "חייל, חשוב טוב, אתה יכול לבקש ממני מה שרק תחפוץ". החייל, שלא היה חכם כל כך, ענה למלך בכנות: "אדוני המלך, מדים מהודרים ונשק חדש יש לי, וגם אוכל טוב ואוהל מסודר ונקי – מה עוד אני צריך?". משראה כך המלך אמר: "חייל, אתה עומד לפני המלך, חשוב על העתיד שלך, אתה יכול לקבל מה שיסדר אותך לכל החיים וייתן לך חיים מאושרים, הכל פתוח לפניך".

לכסוף ענה החייל בפסקנות: "המפקד! המפקד שלי, אני לא סובל אותו! אבקש אדוני המלך שתפטר אותו מיד". שמע המלך ועשה – קרא למפקדו של החייל ואמר לו שיתחלף עם מפקד אחר באותה הדרגה מפלוגה אחרת. כשמינה את המפקד החדש אמר לו: "אתה רואה את החייל הזה? למד אותו טוב-טוב מה צריך לבקש כשעומדים לפני המלך".

נקודה אישית:

כל אחד מאיתנו עומד לפני המלך בראש השנה, ביום בו אוצרות הרחמים נפתחים ואפשר לבקש ממנו הכל, כל מה שנרצה – רק צריך לדעת מה לבקש. ה' פונה אלינו בפניה אישית ואבהית: "אני יכול לתת לך הכל ורוצה לתת לך מכל מה שיש לי. בקש מעומק לבך, חשוב על הדברים שהכי חשובים לך, על הדברים הכי פנימיים והכי גבוהים שחפצת אי פעם, ואני אתן לך אותם. רק תבקש...".

המכללה

האקדמית חמדת

חוסן, אמונה, חינוך

קרית חינוך עדות נגב

נצלו את השנה החדשה להתחלה טובה

תואר שני M.Ed.

שנה אחת בקמפוס

בתוכניות:

- ניהול וארגון מערכות חינוך חדש! אפשרות לתזה
- התרבות היהודית בזיקתה אל התנ"ך והוראתה
- חינוך מדעי בהתמחויות: מדעים/ מתמטיקה
- חינוך מיוחד* בהתמחויות: לקויות למידה/ אוטיזם

תואר ראשון B.Ed.

יומיים בשבוע בקמפוס

בחוגים:

- מתמטיקה | מדעים | אנגלית | ספרות | מקרא
- תושב | הגיל הרך | חינוך מיוחד +
- הוראה מותאמת (מתקנת) בקריאה, כתיבה וחשבון

נרשמים לתואר ראשון ותעודת הוראה ומקבלים מחשב נייד מתנה! בכפוף לתקנון

רכבת

אפשרות לשילוב מדרשה באקדמיה

תוכנית מצוינות רחב

אחת לחודש למידה מרוחק

החזר שכר לימוד ל-M.Ed. בכפוף לתקנון משרד החינוך

מערך מלגות נרחב

שנה ראשונה חנינם ל-B.Ed. בכפוף לתקנון משרד הביטחון

*הענקת התואר מותנית באישור המלצג

כשחוסן פוגש אמונה וחינוך

www.hemdat.ac.il

למידע והרשמה חייגו אלינו *5280

השמיעיני את קולך

הדרך להיפגש עם מלך מלכי המלכים עוברת דרך תחנה הכרחית - דרך הענווה, ובהכרת הפער האדיר שיש בין מה שאנו לבין מה שאנו ראוים וצריכים להיות.

פשוטה לפנייה

הקול היסודי היוצא מעומק פנימיותו של האדם, ללא עיבודים ושינויים, הוא קול פשוט. לא מסובך. הכל ברור. אשר עשה את האדם ישר והמה ביקשו להם חשבונות רבים. אך לחשבונות הללו קדם יושר, וכשנותנים לקול הטבעי הזה לצאת אל הפועל - זוהי הפשטות בשיא תפארתה.

יש כאן מהלך ארוך של שמיעת קולות שונים, חלקם אף קשים, גונחים ומייללים, אך הפתיח לכל זה הוא היסוד - יושר ופשטות. החפץ היותר יסודי, ההולך ופורץ ממעמקי האדם ומתגלם בהבל פה שמוציא קול, החפץ הזה הוא געגועים לפשטות הנעימה של קרבת אלוקים, של עשיית הטוב והישר ללא חשבונות של רווח וכבוד, כשקרבת אלוקים היא הדבר המתאים ביותר והמשמח ביותר, שהכל כל כך פשוט, או כלשון הרמב"ם "עושה האמת מפני שהיא אמת", וזהו. ככה, בלי תוספות.

לפני שקול השופר מכניס אותנו לסיבוכים, לשברים ולמשברים, יש צורך לזכור מהי נקודת המוצא. היסוד הוא הפשיטות, משם הכל מתחיל ולשם הכל עתיד לשוב. האדם הוא יצור מאמין באמונה פשוטה ותמימה ביסודו, וכל מטרת החקירות והעיונים המורכבים היא להשיב אותו אל אותה נקודה של אמונה תמימה. תמימה מלשון שלמה. לכן פותחים ראשית בתקיעה פשוטה.

שברים

כעת הגיעה העת להביט על מצבנו הנוכחי ולראות עד כמה הוא שביר. שביר הוא קטוע. קול רציף מוגדר כפשוט, אך קול קטוע הוא שבר. החיים מחולקים לקטעים קטעים: יש זמן בו מתפללים ויש זמן בו אוכלים, יש זמן שלומדים תורה ויש זמן בו עוסקים בענייני חול, ויכול אף להיות נתק או פירוד. זוהי ירידה עצומה ממדרגתנו הראשונית.

חיים רציפים או פשוטים הם חיים שבהם הקודש לא מצטמצם לפינה כזו או אחרת, אלא הוא פורץ ועולה מכל מה שהאדם עושה. זוהי מדרגתנו הראשונית וזוהי המדרגה אליה נשוב. לשעבר תורה נתתי לכם, לעתיד חיים אני נותן לכם.

אך בינתיים אנו נמצאים במצב של שבר, של חוסר רצף, של סתירה מובנית בין החומר לרוח, בין הנשמה לגוף. כל אחד מושך לכיוון שלו, וצריך להשכיח שלום בין הניצים. בין נפש

המצוה המרכזית ביום ראש השנה, היא שמיעת קול שופר. אף על פי שמצוה זו גזירת הכתוב היא, כבר נתן בה הרמב"ם רמז לאמור: "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם ושפרו מעשיכם". אף אנו נלך בעקבותיו, וננסה למצוא בפרטי מצות שופר רמזים לעבודת האדם ביום ראש השנה.

במיוחד בשנה זו, בה כל ענייני השופר מתרכזים ליום השני של החג וכולו עטוף ב"דינא רפיא" הבא מאור השבת, חשוב להגיע מדוייקים ומכוונים למצוה הגדולה הזו.

שמיעה

כידוע, אין מצוה לתקוע אלא המצוה היא "לשמוע קול שופר". ביום הדין, האדם נתבע להקשבה. במשך כל השנה הפה לא מפסיק לדבר, למלל את מילותיו, ולעיתים מרוב דיבור אנו שוכחים שעינינו של האדם הוא להקשיב. הקשבה פעילה, הקשבה יוצרת, כזו שמאפשרת לנפש לקלוט עניינים נשגבים ולהפנימם. המציאות יש לה קול משלה וצריך רק להקשיב, להיפתח אל קול ה' הדופק על ליבו של האדם וקורא לו לשוב אל חייו ואל חיי נשמתו.

החטא היסודי הוא שהקול האלוקי מפחיד את האדם, במקום לחיות אותו. "ויאמר, את קולך שמעתי בגן ואירא כי ערום אנכי ואחבא". ובכן, כדי לא לשמוע את הקול הזה שהולך ותובע מן האדם את שאלת היסוד - איכה? האדם מייצר רעש בלתי פוסק של מלל במשך כל השנה.

לכן בא היום הזה, שבו התקיעה מולידה הקשבה, "ובשופר גדול ייתקע, וקול דממה דקה ישמע". הנה מתברר שרק דרך הדממה - יישמע. השופר עוזר לנו להבין שעינינו הוא להיות מקשיבים לדבר ה' ולמציאות האלוקית הבאה אלינו ומתגלה בנו, בנפש, במקום, בזמן.

כפיפה

מצוה לתקוע בשופר כפוף. "שופר שתוקעין בו בראש השנה הוא של קרן הכבש הכפוף", רמז לכך שעלינו לכוף את ליבנו. הנה מגיע האדם ליום הדין, ועליו כל מטעני הגאווה והביטחון של שנה שלמה. הלא הוא יצר ועשה במשך שנה זו דברים רבים, רב כוחו ופועלו. אבל כך אי אפשר לגשת אל המלך, כך לא מקבלים מרות. הגאווה היא מסך מפריד בינינו לבינו, וכל המתגאה "אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת". כדי לדור עימו בכפיפה, יש צורך בכפיפה. כפיפת הלב, שמשמעותה הבנה עמוקה כמה רחוקים אנו מציאה ידי חובת העבודה המוטלת עלינו.

כפיפת הלב משמעותה ענווה גדולה, המבררת לנו שאין אנו באים לבקש משהו בגלל מעשה כזה או אחר. ההפך הוא הנכון: כדלים וכרשים באנו לפניך, רק מצד היותנו בני אברהם יצחק ויעקב, מלאי ענווה ושפלות, מבינים אנו שמתנת חיים אנו מבקשים, וגם אם זכות אבות תמה, ברית אבות לא תמה.

פשוטה אחריה

זוהי תקיעה המופנית כל כולה לעבר העתיד הגדול שצפוי לנו. לא התייאשו מלקוות לו, ואנו עומדים בראש השנה ומכריזים שסוף התהליך הזה יהיה כשנשוב לשמוע קול שופר שלם ולא שבור, קול שופר גדול שייתקע וישיב את הכל לקדמותו, ישיב בנים לאבותם ואבות לבניהם, ישיב בנים לגבולם וישיב שכינה למקומה.

"והיה ביום ההוא ייתקע בשופר גדול, ובאו האובדים בארץ אשור והנידחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלים". כל הנידחים למיניהם בתוך המיצרים השונים ייצאו לחירות עולם. אלה של אשור – המאושרים ממצבם וכלל לא יודעים מה חסר להם, ואלה של מצרים – הנתונים בכל סוג של מיצר כזה או אחר.

העולם ישוב להיות עולם של הקשבה פנימית, השמיעה תהיה העיקר ולא הדיבור. נחזור למצב שהעניינים הפנימיים כל כך ברורים ופשוטים, עד שאפשר לראות את הקולות. העיקר יהיו הקולות, אותם נרצה לשמוע, לראות, ומתוך כך גם לדבר.

ובעת המאושרת היא, אחרי שהתמלאנו הקשבה אליו יתברך והקולות האלווקיים פילסו את דרכם אל תוכנו, אז יבוא הזמן שגם הוא ירצה לשמוע אותנו. "השמיעני את קולך, כי קולך ערב ומראך נאווה".

בהמית המושכת למטה לבין נפש אלוקית המושכת למעלה, ואנחנו בתווך. זהו חולי.

על זה ראוי לגנוח, כפי שהחולה גונח מעומק ליבו על מצבו, גניחה מעומק הלב על הפשטות שנעלמה מאיתנו, על התחכום והברק החיצוני המקיפים את חיינו, על השבר הגדול שהושברנו כאשר בחרנו כולנו לטעום מעץ הדעת, עץ הידיעה המורכבת, כאשר הלכנו אחר עצתו של הנחש הערמומי כל כך שהציע לנו פקחות מזויפת, נחמדה להשכיל, במקום לאכול מעץ החיים, מהחיים עצמם שאומרים ומספרים כבוד א-ל באופן כל כך פשוט וברור וללא צורך בהסברים מחוכמים.

אבל השבר עצמו הוא גם תקווה, ועצם העובדה שאנחנו לא מרוצים ממצבנו – זו תחילת התיקון והתשובה.

תרועה

זה מרכז הכל. יום תרועה יהיה לכם. אשרי העם יודעי תרועה, ה' באור פניך יהלכון. בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני. בשמעכם את קול השופר יריעו כל העם תרועה גדולה. ה' אלוקיו עימו ותרועת מלך בו.

התרועה הזו רמז יש בה: עורו ישנים משנתכם, כי 'תרועה' אותיות ערות ה', ערות לה'. בפרשת בראשית מסופר שה' הטיל תרדמה על האדם, ולא כתוב בשום מקום שהוא התעורר. אנו ישנים, ויש לנו חוב להתעורר. אבל עיקר החידוש הוא שאפשר להתעורר! מה שנראה לעיתים כשינה עמוקה כל כך, יכול וצריך להתהפך להתעוררות גדולה.

אנו עם יודעי תרועה, יודעים את סוד ההתעוררות, אני ישנה וליבי ער.

גם אריה יכול להיראות כמתנמנם, אך אוי לו למי שיחשוב שגבורתו נסתלקה ממנו. התרועה באה לומר לנו: יש בכוחכם לצמצם את השברים, לקרבם זה אל זה ולהפכם לקול רציף ואחיד, כמעט שלם כמו התקיעה איתה פתחנו. אל תתיאשו, התעוררו, הריעו, גלו מחדש את אור ה' שממלא כל עלמין ומחיה אותם, המליכו את המלך עליכם ועל העולם כולו. הודיעו ברבים שהעולם אינו הפקר, שהשכינה עתידה לשוב ולהתגלות, התעוררי התעוררי כי בא אורך קומי אורי, עורי עורי שיר דברי כבוד ה' עליך נגלה.

כל זאת מגלה לנו התרועה, את יכולתנו להתעורר כל שנה מחדש ולצפות לפשטות שתשוב אל חיינו. אמנם לצורך כך צריך כנות ופנימיות ודמעה, "בשמך יגילון כל היום" – ראשי תיבות 'בכיה', ובגימטריה: יחידה. משם מגיעה תרועת השופר, מהמקום הכי פנימי ועמוק.

רב מכר

ארחות אהרן
אור ועבודת המועדים

ליכי רוחמים והסליחות ומועדי האיתנים
הדרשי אלול ותשרי

מבתי שידות קודש ומקורות את הלכות כאת אהרן של ישראל

כ"ק מרן אדמו"ר
מפינסק קארלין זע"א

ספר וסוד ללימוד אופן עבודת ה' בידת האיתנים על פי תורת הדמויות
בדרישה מרוב ספארת וכוונות | שרף ומסוד לר' עניס | מאותה אהרן עניס

להשיג בחנויות הספרים - להזמנת עד הבית, מכון מטה אהרן טל. 05271-41446

הספר
• שיפור וזיכור את לבך
ולבב בניך באור ועבודת
הימים הקדושים.

• שילוח אותך בחזרה
נאמנה על כל פרטי
העבודה שבהם.

העשרה לאלפים המעונים
את נפשם בלימוד קבוע
בספר מדיש זה.

מחשיכים לחיות, אבל איך?

בשביל מי יורד הגשם? בשביל החמורים, הפרות והעצים • השינויים שלנו לא צריכים להיות גדולים מדי, לא צריך לחלום שפוטין ורוסיה יתחילו להיות טובים אלינו • וגם שקר אחד פחות זה כבר טוב

בשביל החמורים

שני הימים של ראש השנה הם ימי הדין: ביום הראשון הדין הוא 'דינא קשיא' - דין קשה, וביום השני - 'דינא רפיא'.

ביום הראשון השאלה שעולה היא: האם כדאי להמשיך את הקיום של העולם? יש סיבות טובות להחליט שזה לא כדאי: העולם הוא מקום מגעיל, יש אבק, לא רק באוויר אלא גם בתוך האנשים - בפוליטיקאים, בעיתונאים, ברבנים.

פעם אמר לי נהג מונית ערבי (תראו ממי אדם יכול לשמוע דברי תורה!): אתה יודע בשביל מה יורד הגשם? הגשם יורד לא בשביל האנשים - להם לא מגיע. הגשם יורד בשביל החמורים, הפרות והעצים. ייתכן שהעולם קיים בשביל הבהמות, ולא בשביל אנשי המחשבים. אולי העולם קיים גם בשביל הילדים הקטנים, הם מסתובבים פה, נראים נחמדים, יש להם פוטנציאל, יש להם תקווה.

לקדוש ברוך הוא, אין שום בעיה להפסיק את הקיום של העולם. פעם אחת הוא החליט להביא מבול, הוא אמר: בני האדם לא מתנהגים טוב. אז הוא הביא מבול, ומכל בני האדם נשאר רק אחד, וגם הוא לא היה מציאה גדולה. אבל האמת היא שבשביל להפסיק את העולם, הקדוש ברוך הוא לא צריך מבול של מים או של אש או משהו כזה, הוא יכול פשוט לכבות את העולם - ללחוץ על כפתור, וזהו, העולם נגמר. זה היה היום הראשון.

היום השני הוא פחות דרמטי, אבל יותר כואב. אחרי שביום הראשון הקדוש ברוך הוא החליט משום מה, להמשיך את הקיום של העולם, ביום השני עולה השאלה - איך העולם ממשיך?

לשם השוואה, יש אנשים שברגעים מסוימים בחיים שלהם עולה השאלה האם כדאי להמשיך לחיות או שכדאי פשוט להפסיק את החיים. לפעמים אנשים כאלה מחליטים באמת שיותר כדאי להפסיק את החיים, אבל לפעמים הם מחליטים להמשיך לחיות, ואז עולה השאלה: איך ממשיכים? אני חי ומתכוון להמשיך לחיות - אבל איך? באיזה אופן?

צעדים קטנים

דיברתי עם מישהו עכשיו על כך שבראש השנה אנשים לפעמים מחליטים החלטות גדולות ומקבלים עליהם כל מיני דברים גדולים, וזה בדרך כלל לא עובד להם, זה לא מחזיק שלושה ימים, ולפעמים זה גורם לבן-אדם בסוף לשנוא את עצמו. לפעמים אנשים מצהירים: "הוריי, אבי ואמי, אחיי ואחיותיי: מהיום אהיה מלאך; אחיי ואחיותיי, אשתי וילדיי לא יכירו אותי וכו'..." - אבל לא נולדים המלאכים הגדולים האלה וגם לא הקטנים. מישהו שאומר: מהיום אתפלל שלוש שעות רצוף, אטבול במקווה הכי קרה ואהיה האריי - זה לא מחזיק. אפשר לראות אחרי יום הכיפורים, מה נשאר מכל היום הקדוש? איך הארוחה שמיד אחרי הצום נראית? אולי יום אחד זה לא מספיק זמן וצריך שלושה-ארבעה ימים של יום הכיפורים.

מה שיכול להחזיק הם שינויים קטנים. צריך לעשות שניים או שלושה שינויים קטנים ולהחזיק בהם, או לפחות שינוי אחד, צעד אחד, חצי צעד, תזווה כלשהי. כשאדם עושה משהו, אפילו קטן, אז יש תנועה, וגם אם זה לא נראה הרבה, אחרי שנים, כשאדם מסתכל אחורה, הוא יכול לומר: כאן היה רגע של אמת.

אמנם, אפשר וגם צריך לחלום חלומות גדולים; לא כאלה שחולמים בלילה - על חלומות כאלו אין לאדם אחריות; אבל על חלומות שחולמים ביום יש לאדם יותר אחריות - שיהיו חלומות על דברים גדולים שרוצים. חלומות זה טוב, זה פועל במישור אחר. לא הייתם רוצים להמציא משהו כדי שלא יהיה אבק בירושלים? אבל השינויים שאנחנו מנסים לעשות בראש השנה לא צריכים להיות גדולים מדי. לא צריך לחלום שפוטין ורוסיה יתחילו להיות טובים אלינו; האמת היא שפוטין אוהב יהודים ובחי כנסת, אבל לא צריך לחלום שהוא יחזור בתשובה. מצד אחר - כתוב על הקב"ה "אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד", ושואלים: איך אפשר לשחד את הקב"ה? ואומרים חכמים: שהקדוש ברוך הוא לא לוקח שוחד במצוות; כשאדם אומר: "נכון, לא הייתי בסדר, אז אלמד כמה דפי גמרא, הרי הקב"ה

גם רוצה שאלמד", או "לא הייתי בסדר אז אתן צדקה" - אי אפשר לשחד אותו. יש שני טורים בשמים, טור של הדברים הטובים שאדם עשה וטור של הדברים הרעים שעשה, והדברים הטובים לא מקזזים את הדברים הרעים, זה לא עובד ככה.

תנועה מזעזעת

אספר לכם סיפור. היה לי קרוב משפחה שהיה נהג אגד והיה לו קו קבוע שהוא היה נוהג בכל בוקר. יום אחד החברה החליטה להעביר אותו מהקו הזה, ואז התחילו להגיע מכתבי מחאה לאגד מאנשים שהיו נוסעים איתו בקו באופן קבוע, וביקשו שיחזירו אותו לקו הקודם. מישהו כתב: הוא היה אומר לי 'בוקר טוב' כזה, שהיה עושה לי את היום. אני מספר את זה רק כדי שתראו מה אדם יכול לעשות בכל מקום שהוא נמצא.

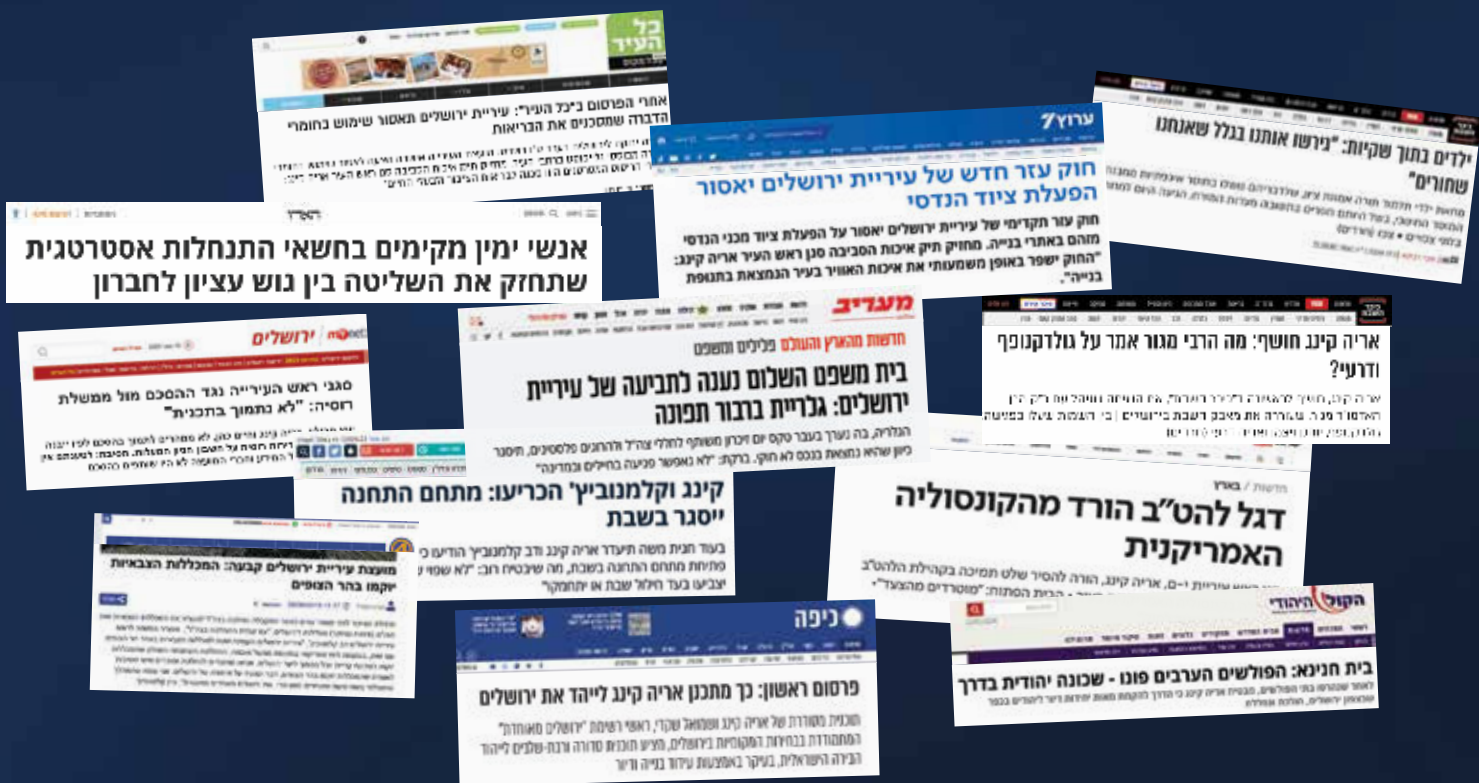
כשאדם עושה הרבה שינויים קטנים - בסוף נוצר שינוי גדול. בגמרא משלו את נתינת צדקה לשריון שקששים, שכמו שכל חתיכה קטנה סותמת עוד חור בשריון עד שנוצר שריון גדול, כך נותנים מטבע ועוד מטבע עד שמגיעים לחשבון גדול. גם בשינויים קטנים אפשר לסתום ככה חורים. היה פעם מישהו שקיבל על עצמו שישקר שקר אחד פחות כל יום, או שירמה את חברו בשקל אחד פחות - אלה גם כן שינויים לטובה. אולי תקבל על עצמך לא להציק לאחותך הקטנה? אין לך אחות קטנה, אז אל תציק לאשתך. אם תיכנס הביתה עם חיוך, יש סיכוי שתקבל חיוך בחזרה. אולי לא תכתוב לשון הרע בעיתון למרות שהעורך שלך רוצה. על ידי השינויים הקטנים האלה יהיו פחות חורים בכגד.

כתבתי פעם שאמנם כשאדם עושה צעד אחד קטן אז לא שומעים אותו, אבל כשמאה אנשים זזים ביחד - זה עושה רעש, וכשמיליון אנשים זזים יחד - זה מזעזע את העולם. אז בואו נעשה תנועה ביחד בכל הלב, וזה יזעזע את העולם.

מתוך שיחת הכנה לתפילות החג - נכתב מהזיכרון על ידי תלמידי ישיבת תקוע

גלובלי

שנה טובה

גלובלי

שנה עוד יותר טובה. בזכותכם, תשפ"ד: תהיה שנת פריצת דרך לירושלים

מאוחדים עם אריה קינג

חזית תורנית-לאומית לחוצת עיריית ירושלים

מעוניינים לסייע בפעילות? מעוניינים בשלט למרפסת?
 רכזי פעילות: טל ישוביב 055-6824501 אלחנן 053-7004611
 חפשו ברשתות החברתיות: מאוחדים עם אריה קינג

ערבבתם מספיק השנה?

הרב אורי גמסון, רב הישוב נורית

נסו לדמיין את הסיטואציה הבאה.

השטן, יושב למעלה במשרד שלו כשעל השולחן מפוזרים בערבוביה לוחות שנה מכל מיני שנים, הוא מדפדף בעצבנות מאחד לשני, תוך כדי שהוא ממלמל "אני לא מאמין. הם עוד פעם עושים לי את זה", ואז צועק "גבריאלי, תגיד לי רגע, מתי יוצא ראש השנה השנה? פשוט... חמותי הזמינה אותנו לסעודה בלילה הראשון, וקצת התבלבלתי".

נשמע דמיוני? לא ממש. כבר 5783 שנים שאנחנו מערבבים את השטן. כך כותב הלבוש (או"ח, סימן תקפ"א), כשהוא מביא סדרה של פעולות שאנחנו לא עושים כדי "לערבב את השטן שלא ידע יום שהוא ראש השנה".

לדוגמה, לא תוקעים בשופר בערב ראש השנה, או לא מברכים את החדש בשבת שקודם ראש השנה, וגם לא מזכירים את החדש החדש בתפילות, וכל זה כדי שהשטן יתבלבל.

אבל בדיוק בנקודה הזו הדברים נשמעים מעט תלושים. השטן מתבלבל? ממתי מלאכים מתבלבלים? וגם אם קרה שהוא התבלבל פעם אחת, אז כל שנה הוא עושה את אותה טעות?

מה בדיוק קורה לכישורים הקוגניטיביים של השטן?

אז בואו נעצור לרגע ונשאל את עצמנו, מה בדיוק השטן רוצה מאיתנו? למה הוא בכלל מקטרג עלינו?

לצורך העניין, השטן מגיע לבית כנסת בימים הנוראים, ורואה יהודי עטוף בטלית, מתפלל מעומק ליבו. התחילה שנה, והכל מריח חדש, הוא מקבל על עצמו קבלות לקראת השנה החדשה, והכל נראה מבטיח. אז למה להרוס לו את זה? ויותר מזה, מה השטן יכול לומר לקב"ה שיכול לקלקל את התמונה היפה כל כך?

בנקודה זו מסתתר עניין עצום. השטן נבנה על המקום שבו הוא יכול להגיע לרבונו של עולם ולומר לו: "נכון. מה שאתה רואה עכשיו זו תמונה אידילית, של יהודי מתפלל ובוכה וחוזר בתשובה. אבל האמת היא שזה בכלל לא הוא. זה הכל עניין חיצוני, בגלל שהוא שמע את השופר שהזכיר לו את התפילות עם סבא בבית הכנסת הירושלמי הקטן, ושמע את החזן מכריז שהיום התחילה שנה, אז הוא התרגש ונראה עכשיו כמו מלאך. אבל זה לא הוא. "הוא" האמיתי, הפנימי, זה אותו אחד שאכזב אותך לפני כמה חודשים, והיה נראה כמו מלאך... חבלה".

על זה בדיוק יושב השטן, ולכן דווקא כשאנחנו לא עושים דברים שאמורים לעורר אותנו, ונכנסים בכל זאת לראש השנה מתוך התעוררות פנימית אמיתית, הדבר הזה מוכיח שה"אני" האמיתי שלנו הוא לא מה שהיה לפני כמה חודשים. האני האמיתי שלנו הוא משהו פנימי הרבה יותר, ועמוק הרבה יותר ממה שהשטן יכול להגיע אליו.

את הרעיון הזה אומר הרבי מליובאוויטש (לקו"ש, חלק כ"ד), שמוסיף נקודה עמוקה וכואבת; כשהיהודי נכנס לראש השנה מתוך תחושה של חמיצות על השופר שהוא לא שמע הבוקר, ועל החדש שהוא לא בירך בשבת, והכל רק בגלל השטן שרוצה לקטרג עליו, פתאום צף בו ה"אני" האמיתי שמתמרמר ואומר: ריבונו של עולם, קח כבר את השטן הזה מאיתנו, אנחנו רוצים אותך, ורק אותך, ואל תיתן לאף אחד, ולשום דבר, לשים חיץ בינינו, כי זה פשוט לא נכון.

מול זה השטן לא יודע מה לומר, והוא מתערבב, ואולי בגלל זה הביטוי הוא דווקא "מתערבב" ולא "מתבלבל" לדוגמה, כי כשמערבבים משהו, אז הדברים שהיו עמוק למטה, פתאום צפים למעלה, ומה שהיה נראה חזות הכל פתאום שוקע למטה.

אז בראש השנה הקרוב, בואו נשאל את עצמנו האם ערבבנו מספיק, או שצריך לערבב עוד.

ממצולות ים

חנה 070

מול הים ביום הרת עולם, משליכה חטאים במצולות ים. מפוררת מעשים מרחיקים ומשליכה למרחקים. לו היה לי אומץ הייתי משליכה איתם את הפחדים המשתקים, אלו המוצדקים, שמונעים ממני להתקדם, מהססים את צעדיי. שמרחיקים אותי מאלוקיי, המשפיע רחמים וחותר חיים לכל חי.

הייתי משליכה דאגות שאינן תלויות בי, וגורמות לי להרגיש שליטה מדומה, את הפחד להפסיק לפחד.

הייתי משליכה את כל מה שמכווץ אותי, וגורם לי לחשוב יותר מדי, את הדברים המגביהים לב שלא כהוגן.

הייתי משליכה את ההשוואות לאחרים, שרק נדמה שמקדמות ובאמת רק גורמות לי לשקוע במצולות.

הייתי משליכה כאבים של עבר ונוצרת רק את מה שהצלחתי ללמוד מהם.

הייתי חובשת פצעיי במים.

הייתי משליכה בכל הכוח את הקול שקורא "אל יברא", ואיתו היו מושלכים בזה אחר זה החשבוניות, החישובים, הנגיעות, הזיופים.

הייתי משליכה מבט שופט, קנאה וגאווה, "מה יוצא לי מזה" הדוחק פשטות וענווה.

הייתי משליכה זמן אבוד מול מסכים, כל "אוף" וחוסר סבלנות לקרובי, לילדיי.

עם כל חטא מושלך הייתי משליכה את הריחוק מבוראי אוהבי. וממים חיים הייתי לוקחת שקיפות ואמת ויכולת לרדת למקום נמוך ולהצמיח חיים באהבה, בענווה.

הייתי לוקחת תשוקה לא-ל חי ושאיפה לשמים, את היכולת לטהר טמאים מבלי לפגום בטוהרי, והמסירות להפוך ליבשה כי כך ציווני יוצרי.

וכשכבר כלו המים, האומץ לחזור להיות ים בכל כוח.

הייתי לוקחת את הנביעה, את ההתחדשות התמידית, הייתי מפסיקה לעמוד במקום וגם אם הייתי נעמדת זה רק כי אני ב'היכון' להתחדש, להתרבות.

מול הים ביום הרת עולם, מחדשת עצמי ממצולות ים.

לשמוע קול שופר

יעל קבסה

בתפקידי כאמא לילדים קטנים כבר זמן רב לא פקדתי את בית הכנסת. מדי פעם אני מצליחה לחטוף תפילת שבת בבוקר, לפעמים לשמוע קריאת התורה או לשיר עם הקהל לכבוד ספר התורה, ולפעמים מסתפקת בקבלת שבת אלטרנטיבית בבית עם הילדים.

בחגים המצב לא מאוד שונה. אני מעדיפה להתמקם בבית בנחת עם פניות וקשב לצרכי הבית, במקום לנסות ולגנוב תפילות, לרפרף בין כוונה עמוקה לבין פקחת העין לכיוון הדלת מתי יופיע הילד התורן וירעיש לכל המתפללים והמפגש עם התפילה בציבור יסתיים ביציאה חפוזה מהעזרה.

במובן מסויים אפילו קצת קל לי יותר. להתפלל כל כך הרבה זמן זו מיומנות שדורשת ריכוז והתמדה. כשהילדים יגדלו ואחזור לבית הכנסת אצטרך לאמן מחדש את השרירים האלו, בינתיים אני שומרת על ערוץ פתוח ודיבור ישיר מול הבורא תוך כדי ההתרחשויות בחיים ובבית.

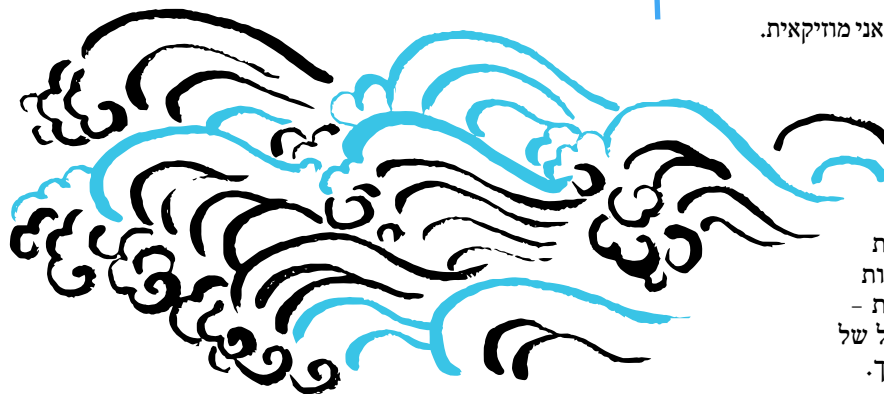
אבל גם בתור נערה היה לי קשה להתפלל כל כך הרבה זמן. להיצמד למילים ולהצליח להתכוון לאורך כל התפילה. הייתי מגיעה באיחור, מתבוננת בנגדים של שכנותי לספסל, יוצאת מדי פעם להתאוררות ומקווה שהאל שומע התפילות יתחשב בכוונה הטובה שלי יותר מאשר הביצוע שאין לי מה להתגאות בו.

ככה היו רוב התפילות בחג, חוץ מאשר רגע אחד ויקר - תקיעת השופר. ברגע הזה של תקיעת השופר כל הרעש מסביב נעלם. ליבי עמד דום והיה מלא כולו קשב נקי וכוונה. הצליל הקמאי, העתיק, היה נישא בחלל בית הכנסת, מפלח לי את הלב ואוחז את כולי. הרגשתי שאני מפליגה על הצליל הזה, רציתי להתמוגג עם קול השופר ולעלות איתו מעלה-מעלה...

בימים של ההכנות לחג, ובחג עצמו, אני שומעת מדי פעם קול שופר עולה מאחד הבתים או מבתי הכנסת ואז ברגע אחד אני חוזרת לשם. להיות הילדה הקטנה או הנערה שפוקדת את בית הכנסת, כי זה מה שכולם עושים, קצת משוטטת, קצת מעופפת - אבל אז מגיע הרגע וקול שופר נשמע. הכל נעלם ומתכנס לציר אחד, להמיה עמוקה שזועקת מתחתית הבטן, עוברת דרך הלב אל הראש ומשם למעלה למעלה, עד כיסא הכבוד.

אני בטוחה שלא נתפסתי לרגע הזה רק בגלל שאני מוזיקאית.

קול השופר הוא כל כך שורשי ועמוק שכל אדם שמקשיב נתפס אליו מיד. במסע הפרטי שלי מול היצירה ועולם הבמה אני לומדת לייקר את הרגעים הללו - החשופים, הפשוטים, המקולפים וחפים מכל מסיכה ומחסום. כל כך עמוק ונכון הוא הדבר ששמיעת קול שופר תהיה מצוות היום. אחרי כל התפילות והמילים והסעודות והסימנים והאיגרות והאירווחים והברכות - לעמוד רגע אחד, להתנקות ולהתחבר לקול של אמת פשוטה ומדוייקת ולהמליך עלינו מלך.

שמחת תורה

הושענא רבה עם
ד"ר יחיאל הררי
הרב ניר מנוסי
הרב עמרם מויאל
שמחת בית-השואבה

בהרי ירושלים עם שמחה עד השמים
בואו לטעון את כל השנה בשמחה וחוויה בלתי נשכחת בבית הארחה רמות שפירא

הושענא רבה ושמחת תורה
חמישי-שבת
כ"ב תשרי 5-7/10/23

שמחה פורצת גדר עם הרב עמרם מויאל
מרצה לתורת הנפש על פי הקבלה והחסידות, רקדן, שחקן ואיש במה.

CABALLERO | איתנו הרב עמרם מויאל ספר חב"ד

מחשבת מסלול מחדש?

אחרי צעד או שניים בקריירה שלך, את רוצה משהו אחר, משהו לנשמה...

הרשמי עכשיו למסלול הסבת אקדמאיות לסיעוד בבי"ח לניאדו!

השמה מיידית בעבודה למתאימות

מלגות למתאימות

*הפתיחה תלויה במספר הנרשמות והמתקבלות לתכנית

לפרטים נוספים, להרשמה ולתיאום ראיון קבלה:

www.laniado.org.il | 09-860-47-78

בית הספר האקדמי
לסיעוד ע"ש טסלר
מרכז רפואי צאנז - לניאדו

רגעים של סופשנה

הרב יואל בייטש

חודש תשרי, מראשיתו עד אחריתו עמוס ברגעים מרטיטים, עד שנדמה שהאתגר האמיתי הוא למצוא בו רגע לא מיוחד, סתם רגע, שאין בו מאומה מעבר לזמן והמרחב.

אבל יש רגע אחד שלא מספיק שמים אליו לב לטעמי, הוא תמיד מעביר בי רטט ויש לו משמעות אדירה - רגע לפני הדקות האחרונות של השנה החולפת, ופרישת כנפיה של שנה חדשה.

סיום ביהדות הוא משהו קדוש, הוא לא סתם רגעים אחרונים, אלא סיכום העבודה הכללית של הזמן החולף, עד שהוא נעשה מדרגה, שרק ממנה ניתן לדלג אל השלב הבא.

הפסוק אומר "ארץ אשר תמיד עיני ה' אלוקיך בה מראשית שנה עד אחרית שנה". שואל על כך בעל התניא: מדוע לא כתבה התורה שעיני ה' תמיד בארץ, למה לציין שזה תלוי בשנה החולפת? והוא מסביר (אגרת הקודש, יד) שזהו המקור לכך שהקב"ה מלכתחילה משפיע אור המספיק לקיומה של שנה אחת בלבד, ועם סיום השנה, כשסיימנו לנצל את מלוא האור האלוקי, הוא מסתלק בחזרה למקורו. ברגעים הללו העולם על סף היעלמות, הוא עומד ותלוי על בלימה, על שאריות נוגה בלבד, כמו אדם שנפל מתעלף וחיותו תלויה ועומדת מעליו. אנחנו למזלנו לא חשים בכך, אך זו הסיבה שצדיקים היו באימה נוראית בליל ראשון של ראש השנה.

החדשות הטובות הן, שעם תקיעת השופר הקב"ה מאיר אור חדש שלא היה כמותו מאז ששת ימי בראשית, וזו היא למעשה השנה החדשה. לא מדובר על כרונולוגיית זמן סתמית, שנה חדשה זהו גילוי של ממד חדש שלא נחשף מעולם עד לרגע תקיעת השופר הנוכחית.

זו הסיבה שכדאי מאוד להיות מודעים וערניים לדקות האחרונות של השנה, לא להניח לשנה לגווע סתם כך בתהיות איזו עניבה ללבוש, או בשאלה הרת הגורל איזה סוג קינוח נשלוף עוד שעה אחרי ערבית. אלו רגעים חשובים מאוד. מומלץ בחום להקדים לבית הכנסת מעט לפני ראש השנה, לומר תהילים ברצינות רבה, לסיים בטוב, כדי להתחיל בטוב.

אני אוהב את הרגעים הללו, מעט לפני שמתחילה המולת החגים, סחרחרה של קודש שכאשר היא מתחילה לא מספיקים למצמץ, והיא נגמרת (אני כבר שומע את עצמי אומר "מה חנוכה? איך הוא הגיע? הרגע היה אלול") וממליץ לכם לעשות כמוני. לצאת מעט לפני חג לבית הכנסת, לשבת, לחשוב על השנה החולפת, לומר פרק תהילים כשהיכל בית הכנסת עוד ריק מעט, להתבונן סביבכם, לחשוב על משמעות היותנו יהודים, ועל הזכות שממש עוד כמה רגעים מעגל ייסגר, ואחד חדש ייפתח. עצמו עיניים וחסבו על המשמעות של כל זה, מיד לאחר מכן היכל התפילה יתמלא במתפללים נרגשים, מנגינת הקדיש של הימים הנוראים תמלא את חלל בית הכנסת, ומלאכים ייחפזו ויאמרו הנה יום הדין...

מלכויות

חנה שפיגל (טוניק)

בתחילתו של חודש אלול השנה כתבתי שיר וקראתי לו "מנטרה לראש השנה", את ארבע מילותיו אני משננת בליבי שוב ושוב: "מניחה וממליכה עלי לך". במנטרה הזו מקופלת תנועת הנפש אותה אני מבקשת לעצמי בראש השנה הזו, ובשנה הקרובה בכלל - תנועה של הרפיה, תנועה של המלכה, תנועה של שקט הנולד מן ההתמסרות של: "בידך אפקיד רוחי".

בראש השנה נברא האדם, ומטרת בריאתו לגלות את מלכות ה' בעולמות התחתונים. בכל שנה מחדש ביום הזה ניצבת אני שוב מול נקודת הבחירה: להכיר במלכות ה' או להתנכר אליה חלילה, להיות חלק מן השליחות הזו, או לברוח ממנה. ראש השנה הוא יום הדין בו נעבור כולנו לפני ה' כבני מרון, אך האמת היא שכל עניינו של הדין וכל תכליתו, היא אך ורק לגלות את מלכות ה'. הדין הוא האמצעי, המלכות היא המטרה.

למעשה המילה דין בעצמה מגלה את הסוד הזה, אם נכתוב "דין" במילוי אותיות, כך: דל"ת, יו"ד, נו"ן, נוכל לראות כי האותיות הפנימיות (ל', ת', ו', ד', ו', נ') עולות בגימטריה: "מלכות" (שמעתי מאבי הרב טוניק שליט"א בשם ר' מוישה שפירא זצ"ל) - כי באמת באמת עניינו של הדין בראש השנה, ועניין הדין במשך השנה כולה, הוא רק כדי לגלות כי יש לעולם הזה מלך, כמה פשוט. כמה מרגיע.

רובו של סדר המלכויות בתפילת ראש השנה שגור על לשוננו, את חלקו הגדול אנו אומרים אפילו מספר פעמים ביום, ואכן, המלכת ה', בניגוד לתפוח בדבש למשל, או לתקיעת השופר - היא ליבת ועצם ותכלית קיומנו כאן בעולם החשוך במשך השנה כולה. אך ככל שתכלית זו היא פשוטה וקיומית ובסיסית, כך עלולה היא להתפסס, להתמוסס, ללכת לאיבוד בשטף החיים הסוחף.

בפיוט "וכל מאמינים" אנחנו אומרים: "וכל מאמינים שהוא לבדו הוא, הממליך מלכים ולו המלוכה" - בפשטות מדובר על מלכים בשר ודם, בעלי כוח השולטים בעולם, אך ייתכן לומר כי מדובר גם בכוחות המקבלים מלכות וממשלה בחיינו הפרטיים: מלך האגו, ומלך הפחד, מלך הייאוש ומלך הרוגז, מלך הממון ומלך הרעב, מלך העייפות ומלך הביקורת. לעיתים נראה כי הם הם השולטים בחיינו, מכתיבים את אורחות חיינו, את אופן התנהלותנו כאן, אך האמת היא ש"הוא לבדו הוא ולו המלוכה"! בזה אני נזכרת בראש השנה, לשם אני מכוונת.

וברגע הזה של החזרה אל עצם הקיום, של השיבה אל קבלת עול מלכות שמיים, נהפכים הרגעים האבודים של תשפ"ג, בהם זרים משלו בי, לזכויות, מתהפך חושך לאור ואני נכתבת שוב לשנה של "החיים" - למענך אלוקים חיים". שנוכה.

ללמוד איך התורה

תורת הנפש

במכון משיבת נפש לומדים תורת הנפש היהודית ובניית כלים מעשיים מתוך התורה עצמה.

התורה והכלים נלמדים בגישה ייחודית שפותחה על ידי ר' הראל חצרוני בהכוונתו של הרב דניאל סטבסקי שליט"א

התוכנית מתאימה לנשים

לנשים הרוצות כלים להעצמה אישית

לנשים העוסקות בתחום הטיפול

לנשים הרוצות לעסוק בהכוונה.

*הלימודים בהמלצתו של הרב שמואל אליהו

אפשרויות הלימוד

לימודי בוקר או ערב
 שני בוקר 09:45-14:30
 רביעי ערב 16:30-21:15

יוחס אישי

קבוצות מגובשות
 אווירה משפחתית
 פגישות אישיות עם מרצים

יצירת קשר

מוריה 052-6980522
 machonmeshivatnefesh@gmail.com
 רחוב קרן היסוד 22 ירושלים
 משיבת נפש - הכשרה למכוונות רוחניות

קול דממה דקה

הרב נחמיה רענן, ראש ישיבת הבקעה

עם כל הכבוד למצוות תקיעת השופר שבכל שנה, שמורה בליבי חיבה והתעוררות מיוחדת לקביעות המיוחדת אחת לכמה שנים, כמו בראש השנה הבא עלינו לטובה, בה נזכה לרגעים מיוחדים שלא זוכים להם בכל שנה. היום הראשון של ראש השנה יחול בשבת, ולכן לא יישמע בו קול השופר. רגעי הדממה שבהם היינו אמורים לתקוע בשופר נושאים משמעות מיוחדת שננסה לעמוד עליה בשורות הבאות.

המשנה מלמדת שבראש השנה שחל בשבת לא תוקעים בשופר (למעט מספר מקומות). הסוגיה עוסקת בהבנת הרקע לאיסור תקיעת שופר בשבת, ומגיעה למסקנה שהאיסור נובע מגזירת חכמים שחששו שיבואו לטלטל את השופר ברשות הרבים ולחלל בכך את השבת.

אולם נראה שמלבד האיסור, יש בהימנעות מתקיעת שופר גם תוכן חיובי. ואני רוצה להציע שני כיווני חשיבה להבנת האיכות המיוחדת ברגעי הדממה שמחליפים את קול השופר.

הכיוון הראשון קשור לשופר שמטרתו להמליך את ה', כפי שמתואר בכמה מהפסוקים שנאמרים בכרכת מלכויות, ולדוגמה "בְּחֻצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ ה'". לעומת זאת, מפסוקי סיפור התגלות ה' לאליהו בהר חורב אנו למדים שמלכות ה' מתגלה דווקא בדממה: "וַיֹּאמֶר יְצֵא וְעִמְדָתְךָ בְּהָר לִפְנֵי ה', וְהִנֵּה ה' עֹבֵר וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחֹזֶק מִפָּרֶךְ הָרִים וּמִשְׁבַּר סְלָעִים לִפְנֵי ה', לֹא בְרוּחַ ה'. וְאַחַר הָרוּחַ רֵעַשׁ, לֹא בְרֵעַשׁ ה'. וְאַחַר הָרֵעַשׁ אֵשׁ, לֹא בְאֵשׁ ה'. וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דְּקָה" (מ"א, יט).

אם כן, בכל שנה מלכות ה' מתגלה באמצעות השופר, אולם השנה נמליך את ה' עלינו ב"קול דממה דקה" שעשויה להיות בה עוצמה אדירה ועומק אין סופי שרק בשבת ניתן לגלותו. טעמו ורואו.

נקודה נוספת בהקשר הזה למדנו מדברי ר' מאיר שמחה הכהן, בספרו משך חכמה (ויקרא כג). בגמרא (ראש השנה טז) מובא שתוקעים בשופר של איל כדי להזכיר את עקידת יצחק. וכידוע, אחד הטעמים לתקיעת שופר בראש השנה הוא העלאת זיכרון מסירות הנפש של אברהם אבינו ויצחק בנו במעשה העקידה, וזו גם הסיבה לכך שאנו קוראים את פרשת העקידה בראש השנה.

עוד מובא בגמרא שגורל כל שנה ושנה תלוי בתקיעת השופר בראש השנה, ולכן כל שנה שלא תוקעים בשופר בתחילתה בראש השנה, ייאלצו לתקוע בה בשופר במסגרת תעניות על צרות שתגענה חלילה במהלכה.

מעיר ר' מאיר שמחה: לאור דברי הגמרא, העובדה שאנו נמנעים מתקיעת שופר בראש השנה שחל בשבת מסכנת את גורלה של השנה, אבל למרות זאת אנחנו לא תוקעים בשופר בגלל גזירת חכמים שחששו לחילול שבת. משמעות הדבר היא שלמען שמירת קדושת השבת, עם ישראל כולו מוכן לסכן את עתיד השנה, וזוהי בעצמה מסירות נפש בדרגה הגבוהה ביותר, לא רק כזיכרון היסטורי של מסירות הנפש של אבות האומה אלא באופן ממשי כאן ועכשיו.

אין לנו אלא לומר - מסיים ר' מאיר שמחה - כי בוודאי מסירות הנפש הזאת של עם ישראל על קדושת השבת וכבוד שמו יתברך, בכוחה לקרוע שערי שמים ולבטל את כל הגזרות.

לצערנו הרב, מצוות מסירות הנפש על קידוש ה' עודנה מקוימת לפנינו, ואף במהלך השנה החולפת הצטרפו נשמות יקרות לקדושים מוסרי הנפש על קידוש ה' שבכל הדורות.

נתייצב אפוא השנה כולנו ביום הראשון של ראש השנה, ונמליך את ה' עלינו למלך בדממה רועמת, כביטוי נעלה למסירות הנפש של עם ישראל על קידוש ה', וכך נזכה להיכתב ולהיחתם לאלתר לשנה טובה ומתוקה.

למה לראיית אחר

לום הרב. מידי יום רביעי אנחנו זוכים לשבת ללמוד ביחד בחברותא, בבית המדרש 'רעותא' במושב כרמל שבדרום הר חברון. מהחלונות נשקפים נופי קדומים של ספר מדבר, דרכי אבות, נתיבים בהם עבר דוד המלך, אזור משופע בהיסטוריה ותורה, עמל רב, עבודה והתיישבות.

היום החלטנו להאריך מעט ולעסוק בדיבור משותף על עבודת ה' המיוחדת של ראש השנה, ועל ההארה המיוחדת שבבית המדרש שלנו. נטכס עצה יחד כיצד להתכונן לקראת ראש השנה, ומה אנחנו יכולים לקבל ממנו.

אולי נתחיל ממך, הלל - אתה עוד זוכר את ראש השנה הראשון שלך בישיבה?

אני חושב שכן, בטח זה מתערבב עם ראשי השנה שאחר כך, כי במובן מסוים זה מרגיש כמו חוויה אחת, ההולכת וגדלה, והעבודה מתפתחת ונפתחת משנה לשנה. בוודאי השנה הבאה עלינו לטובה תהיה מיוחדת יותר. ת'אה ש'נת פ'תיחת ד'לתות.

כשדיברת על השנה הבאה שתהיה לטובה, חשבתי לרגע על מה שעברנו השנה בבית המדרש, שנה של ניסיון להבין מה ה' רוצה מאיתנו, שעשה לנו נס במקום הזה. כשמקום נבחר להיעשות בו נס, הקב"ה מדבר אלינו ואומר לנו: המקום נבחר להיות מבווע של קידוש השם בחיים.

בכ' באלול אשתקד עברה הישיבה טלטלה גדולה, שברוך ה' הסתיימה ברפואה שלמה. ניסיון פיגוע, שבחסידי שמים, הצליח דווקא לחזק את האמונה שלנו בארץ ישראל, בתורה, בעם ישראל ובעיקר בהשגחה האלוקית. "עיני ה' אלוקיך בה מראשית שנה ועד אחרית שנה".

חז"ל אומרים שבתורה הכתיב הוא "מרשית שנה" - שנה שרשה בתחילתה, כשאנו באים "כדלים וכרשים" לפני כיסא הכבוד בתחילת השנה, הרי היא מתעשרת בסופה. העושר הזה, בנקודת הזמן בה אנחנו עומדים עתה, בסופה של שנה זו, יוצר אצלנו בירור גדול, שהוא רק קצה קרחון של מה שמתרחש בעולמות העליונים, בעולם הזה ובכנסת ישראל כולה.

בונים גוף לראש

אם נחזור לראש השנה הראשון שלי... פתאום נפגשתי עם חג שכל כולו הקשבה - הקשבה לשופר, הקשבה לתפילה, אולי הקשבה גם לעומק של עצמך, הקשבה ל"שמע ישראל". התחדשה בי ההבנה שהקשבה כזו היא עבודה, שהיא פועלת. אתה מרגיש חלק מעבודה גדולה של המלכת ה'. אופן התפילה בישיבה יוצר מצב שכשנמצאים בתפילה, אין שום דבר אחר מחוץ לעבודה העיקרית של המלכת ה'. לא זמנים של סעודה ולא כל דבר אחר, רק הקשבה.

האמת, אם היה הדבר תלוי בי, היינו מתחילים את הישיבה מזמן חורף, כדי שתהיה לאדם שנה שלמה להתכונן לראש השנה. כמו שאתה אומר, זה חג שיש בו הרבה תביעה. אנחנו לא רגילים להיות בעמדה של מקשיבים, ויותר מזה - להבין שהקשבה היא לא פאסיביות אלא פעילות. "שמע ישראל", כתוב בספרים שזה כמו "וישמע שאול את העם", שאול אסף וקיבץ את העם. "שמע ישראל" זו פעולה של איסוף וקיבוץ כל הנידחים, "ובאו האובדים" מכוח השמיעה שלנו. להעלות ולקבץ את הכל זו עבודה. אמנם הכל הולך אחר הראש, הגוף הולך אחרי הראש, אבל לפעמים צריך לבנות גוף

הכי טוב היה להתחיל את שנת הלימודים אחרי החגים, כדי שתלמיד יתכונן שנה שלמה לראש השנה - אנחנו לא רגילים להקשיב, ועוד חושבים שהקשבה היא פאסיביות - אדם שמפחד נאחז בסדרי העולם, אבל ירא שמים מדלג מעל העולם - איזה סוד השופר מדברר לנו, ולמה בישיבה רוקדים אחרי "כחלום יעוף" - הרב הלל אייזן, תלמיד ותיק וכיום מרביני ישיבת רעותא, התיישב עם ראש הישיבה הרב נתן אופנר לשיחה פתוחה על עבודת ה', משמעותו של יום הזיכרון, והדרישה המהותית של ראש השנה בימינו: לגדול

מתניה ציגלר

שיוכל להחזיק מעליו את הראש. שנה שלמה אנחנו בונים גוף שיהיה ראוי לראש של השנה.

אולי הקב"ה דווקא מכוון כך את השנה. הדבר הראשון שאנחנו נתקלים בו בשנה, זו עבודה שהיא לכאורה באמת 'גדולה עלינו', שאנחנו נמצאים במקום מלא עבודה, 'כדלים וכרשים', ודווקא משם מקבלים כוחות. אנחנו לומדים מתוך החיים שהעיקר הוא הראש, ובאמת את כל הגוף של השנה אנו בונים מתוך ראש השנה. ואז גם הגוף נבנה להיות קשוב, עניו. עם השנים לומדים שיש משמעות להקשבה, יש 'מה' להקשיב אליו. אצלי אישית כל ראשי השנה הם מהלך אחד גדול של 'ראש', של הכרה והתוודעות למרחב בו אנו נמצאים, תחושה שאנחנו נהיים יותר ויותר 'לראש ולא לזנב'. השאלה שעולה מאליה, היא מה עבודת ה' המיוחדת של ראש השנה?

הביטוי 'עבודת ה'' הוא טעון. שמעתי כמה פעמים מהרבי (מאמשינוב) מימרא של האדמו"ר רבי שמעון שלום על המדרש (תחילת דברים רבה): 'משה עד שלא זכה לתורה כתיב בו 'לא איש דברים אנכי', כיון שזכה לתורה נתפא לשונו והתחיל לדבר דברים, מנין? ממה שקרינו בענין 'אלה הדברים אשר דיבר משה'.

לדבר בעבודת ה' אפשר אחד לאחד, עבודת ה' הלא היא כל כך אישית, כל כך תלויה במצבו של כל אחד, וקשה מאוד לתת עצות לכמה אנשים ביחד. 'לא איש דברים אנכי', אני - אומר משה - איש של דבר אחד, שמדבר אחד לאחד, וכיון שניתנה תורה היה מסוגל משה לדבר אל כל כלל ישראל, אבל החידוש הוא שכל אחד שמע את מה שהוא צריך לפי מקומו המדויק.

עבודת ה' היא העבודה הנצרכת ביותר, אך אי אפשר לצוות עליה ציווי כללי כי היא דרך ללא גבול, וממילא היא מתגלה בנתיבים פרטיים רבים, שכל הזמן מתקדמים בהם. מתוך ההבנה הזו ננסה לדבר ביחד וכל אחד מאיתנו ייקח את הדברים ללבבו, ואם יהיה עוד מישהו שזה יוסיף לו ויוכל למצוא את עצמו, את יכולת ההתקדמות שלו שכל כולה שלו, הלוואי.

חתי התחנת לאחרונה?

ננסה להתחיל מנקודה הנוכחת מאוד אצלנו, שכששמעתי אותה בפעמים הראשונות היא הייתה בשבילי חידוש גדול בעבודת ה'. בישיבה מודגש מאוד שאנחנו כל הזמן מתקרבים לימות המשיח, שגאולה אינה רק נושא תיאורטי אלא היא משפיעה על עבודת ה' ועבודת המידות שלנו. איך כל זה משפיע על ראש השנה?

ננסה להגיע לזה דרך איגרת הקודש של רבי שמחה בונים (מפשיסחא, נדפסה בסוף 'קול שמחה'), ששלח לתלמיד שלו שנהיה רב בגרמניה ולכן נבצר ממנו להגיע ולהיות עם הרבי בראש השנה. ישנם מצבים בהם אדם מגלה פן אמיתי שלו דווקא בראש השנה כזה, שלא הלך כמו שציפה. חייל תקוע בבסיס נידח, ומגלה שעבודת ה' אינה מותנית באווירה שבישיבה, אלא זה עיצומו של יום. הרבי כותב שהקשר הנשמתי בין רב לתלמיד איננו מוגבל לקרבת מקום, ומזרים חיוניות לתלמיד באשר הוא שם.

האיגרת הזו יסודית ועמוקה מאוד, ונכתבו עליה עמודים רבים של פירושים. ננסה להבין דרכה מעט מעומק העבודה: 'כתיב 'בתוך עמי אנכי יושבת' וכתוב 'מרחוק ה' נראה לי', וזה סוד ראש השנה. השמחה והדאגה מסותרת בפרד, יזכה ה' להיות לו שניהם יחד. הבינה תגדל מהמעשה, כי המעשה רז והבינה אור ושניהם דומים... כלומר: בראש השנה יש לנו שלוש מדרגות - שמחה, דאגה ופרד. ראש השנה הוא יום הזיכרון. פעולת זיכרון היא פעולת מחשבה

ורוח. משכן הזיכרון הוא בראש, ולכן יום הזיכרון הוא הראש של השנה, לא רק מבחינת התאריך, אלא כדבר מהותי. כשאני זוכר, פירושו של דבר שיש לי שייכות וקירבה ברוח אף אם זה לא מתגלה בכשר ובנגלה.

כן, כשאדם אומר לחברו 'מצטער, שכחתי', זה התירוץ הכי גרוע, כי זה אומר שבעצם זה לא היה חשוב לי, אני חש מרחק וחוסר קירבה. כמובן, שכחה היא תכונה אנושית שלפעמים גם כשמרגישים מאוד קרובים, פיזור המחשבה גורם לשכחה. זיכרון הוא ריכוז חיים וריכוז המחשבה מתוך קירבה. אבל כמובן זו עבודה גדולה, ויש לפעמים ערך בשכחה, 'גם אלה תישכחנה'. הרב קוק כותב שסימן לתשובה שלמה הוא אם אדם שוכח את עוונותיו. רבי נחמן אומר ששכחה מאפשרת לנו להתחדש, והנה דווקא בראש השנה החידוש הוא דרך הזיכרון.

הרבי מסאורון אמר פעם שאין רגע בחיים שהוא לא זוכר. החסידים התפלאו איך זה אפשרי. הוא שאל את אחד החסידים: מתי התחנת? - לפני ארבעים שנה. ומי בירך אצלך בחופה ברכה שביעית? - הרב פלוני. איך אתה זוכר? - כי זה מאורע משמעותי, זו החופה שלי. נו, ענה הרבי, אצלי כל רגע הוא החופה שלי.

יום הזיכרון הוא יום בו מתגלים כל מרחבי חפץ ה' ואנו נקשרים אליהם. זיכרון אלוקי הוא פעולת העלאה של כל פרטי העולם, וגילוי הקשר שלהם לחפץ ה' שבמחשבה. אנו נזכרים, כלומר אנו הולכים ונחשפים למרחבי חפץ ה' שאינם מוגבלים לעולם. הקב"ה יושב על כיסא דין, כלומר, בראש השנה הקב"ה סוקר את העולם בסקירה אחת אל מול השאלה העולמית ואל מול השאלה שמופנית לכל אחד ואחת - האם העולם, האם אני, עומד בקנה המידה של חפץ ה', שמעולם ועד עולם ולמעלה מכל העולם?

הכוונה היא שבראש השנה הקב"ה בוחן את העולם, האם הוא ראוי להיברא מחדש, האם מלכתחילה יש חפץ בו, האם הוא מותאם ומכוון לרצון האלוקי שעלה במחשבה תחילה? ושאלה זו מהדהדת בלב של כל אחד ואחת - האם אני מסוגל לעמוד בקנה מידה עליון

שלם וקח עוד היום אצלך בבית

מיחסי השמיל

הרשת הזולה והמשתלמת בישראל

מתקני המים המתקדמים של 'הדס מים'

אלפא פלוס
רק ב- **1490** ₪

ספיריט פלוס
רק ב- **2390** ₪

מאושרים לשימוש בשבת במים החמים והקרים

MILLERPOINT

פרימיום
רק ב- **790** ₪

ספיריט
רק ב- **1390** ₪

חייגו והתחדשו:

*5018

HDS
Water

לשתות בטוח!

מתאים לתקנים: 900, 5452
ספיריט - 1505/1

שעות פתיחה: בימים א'-ה': 09:30-22:00 שישי וערב חג: 09:00-15:00 מוצאי שבת וחג: חצי שעה מצאת השבת עד 23:00
בתוקף עד 30.9.23 או עד גמר המלאי, המוקדם מביניהם | המחיר הקודם של המוצרים שבמבצע היה בתוקף לפחות יום | ט.ל.ח. | מינימום 50 יחידות מכל פריט | בכפוף לתקנון המבצע המופיע בחנויות

כל כך? בתחילה ה' ברא את העולם במידת הדין וראה שאין העולם מתקיים. "אם תמצה עומק הדין מי יצדק לפניך בדין". זה יוצר לכאורה פחד, ואולי לא רק לכאורה.

הרב קוק כותב שהפחד זה הדבר הנורא ביותר, ושיא השיאים זה הפחד המחשבתי, חוסר המוכנות שלנו לעמוד מול חופש אמיתי. "פחדו בציון חטאים", לא יכול להיות שראש השנה הוא זמן של פחד כפשוטו. הפחד מפזר את האדם לעומת הזיכרון המרכזי אותו.

זה מה שמתכוון רבי שמחה בונים שאין כאן רק פחד אלא "דאגה מסותרת בפחד". הדאגה היא הפוכה מפחד. אדם מפחד מאבד את האמון שלו בעצמו, הוא מתבטל לדמיונות שלו, ובצורה נואשת הוא מנסה להתלות במסגרות שנותנות לו לכאורה ביטחון. לפעמים אנחנו מחפשים סדר חיצוני כדי להימנע ממפגש חזיתי עם פחד. לפעמים אדם מוכרח שתהיה לו תשובה לכל שאלה, הוא אינו מסוגל לעמוד מול מצב היוצר אצלו זעזוע וחוסר ודאות. הדאגה היא המוכנות לעמוד מול זעזוע, בלי לטשטש אותו או לברוח ממנו, וכל הזמן להתקדם, כל הזמן לשאוב חיות ואמון מעומק העומקים של הלב. שם השמחה מסתתרת.

בעצם ראש השנה, יום הזיכרון, הוא יום שאנו חיים אותו מתוך חופש של מחשבה. בראש השנה פסקה העבודות במצרים. כדי לעמוד בקנה מידה אלוקי, של "מלך חפץ בחיים", אנחנו עצמנו צריכים ליצור כלים הנפתחים לקבל שפע שאינו מוגבל למידותינו.

איך משתחררים מהפחד? יש כאלה שישאלו עוד יותר מזה, איך משתחררים מפחד מחשבתי, הלא סוף סוף גם כיפה על הראש יכולה להיתפס אצלנו כגבולות הגזרה של חופש המחשבה?

הם מתכוונים לכיפה במובן המטאפורי, כלומר איזו תקרת זכויות שלא מאפשרת לנו חופש אמיתי. "כסה ראשך בכדי שתהיה לך יראת שמים" – רבי שמעון שלום אומר שהכוונה כסה ראשך באופן שממנו תגיע לך יראת השמים.

נראה לי ששני המובנים נמצאים בעולם.

האמת ששני המובנים הם ממש הפכים. יראת שמים היא ההופכת את האדם לחופשי. אדם שמפחד, נתלה בעולם ובסדריו כדי לקבל פיסת ביטחון וודאות. הסדר הרציונלי של העולם נותן לאדם תחושה שהכל מובן, שהכל צפוי וגלוי, ואז יש לו לאדם כזה יכולת לבנות חיים שנראים מסודרים. לעומת זה, יראת השמים מעמידה את האדם אל מול מה שלמעלה מן העולם. נקודת האחיזה שלו היא בסדר העומד למעלה מכל סדר, אבל זהו סדר המתפענח לאט, ללא שום תבנית מוכרת וצפויה מראש.

אדם ירא שמים הוא אדם מלא פליאה. ולכן אי אפשר להיות ירא שמים אם יש תקרת זכויות המגבילה את חופש המחשבה. אולי דווקא נקודת האור שבתרבות העכשווית היא תפיסת התוהו ובוהו שבעולם, שכמעט מחייבת אותנו לגדול לעולם שבו הסדר מתפענח בצורה אחרת.

פעם בשנה אנחנו נפגשים עם "רצה הקב"ה לברוא את העולם במידת הדין", ואנחנו משתחררים ממגבלות התלות בעולם. אנחנו שואלים את עצמנו האם אנו ראויים לגודל זה של "מלך חפץ בחיים", ואנחנו משתדלים לתת תשובה חדשה. אנחנו לא חייבים את העולם אלא רוצים את העולם. אנחנו לא חייבים את העולם במובן של השעבוד להיותו, אלא רוצים אותו במובן של היותנו גילוי של רצון ה' את העולם. הקב"ה בורא את העולם מחדש עם כל מה שעברנו עד עתה, עם כל המשקעים, והוא מכריז מחדש: העולם נאה, "הדור נאה זיו העולם", ואנו מתמלאים ב"נפשי חולת אהבתך". זו השמחה המסותרת. אנחנו 'נזכרים', ובתוך הזיכרון האלוקי אנו מוצאים את עצמנו במחשבתן של ישראל שקדמה לכל,

אנחנו מגלים בכת אחת את גודלנו בד בבד עם עומק המחויבות שלנו לבטא גודל זה במלוא עולמים.

יש חיים, יש עולם

אלו מילים גבוהות ותכנים גבוהים. מה זה אומר מבחינת העבודה? הימים האלה טובעים מאיתנו לרומם את המחשבות ואת החיים, אבל האם יש לזה גם משמעות פשוטה יותר?

אולי נחזור לשאלה איתה התחלנו, מה מתחדש בתקופתנו בעבודת ה' של ראש השנה? הגלות היא שינה, או חולמים חלומות על העתיד. התפללנו על עתיד, "עריכת נר לבן ישי משיחך". ביקשנו "פתחון פה למייחלים לך", אבל היינו אילמים. תקיעת השופר היא סוג של פתחון פה, היא מגבר של מה שמתרחש בלב.

בראש השנה אנחנו נחשפים לעומק העומקים של הלב, לאטמוספירה בתוכה מתרחשים כל הדברים. השופר מתחיל ממעמד הר סיני, מ"יום חתונתו", החתן והכלה עומדים בחופה ומגלים את עומק הסוד המלווה את החיים שלהם. השופר מדברר את הסוד הזה, ואנחנו מתוך השופר מתפללים.

התפילה של ראש השנה היא עליונה כל כך שאנחנו נצמדים בתפילה לפסוקים, ל"ה' שפתי תפתח", לתורה הפותחת את הפה והופכת את כולנו ל"איש דברים". במילות התפילה טמונה היכולת שלנו לגלות את עומק העומקים של היום הזה בחיים הפשוטים, לא לראות את העולם כהבל הבלים, לא לראות את העולם ככית סוהר, אלא לגלות שה' חפץ בעולם, לגלות את חפץ ה', את המלך החפץ בחיים מתגלה דרך החיים עצמם.

המושג חיים הולך ומשתנה. לפתע יש חיים, יש עולם, יש ערך לעולם. השופר הוא "מן המצר קראתי יי"ה", הוא מתחיל מפיה צרה, שרק היא מסוגלת לרכז את כל הנשיפה ולהפכה לקול. אם נהפוך את השופר לא נצליח לתקוע. הגאולה מתגלה "כנהר צר" ודווקא הצרות הזו מגלה כי "רוח ה' נוססה בו", המצר הזה משמיע קול, ומגלה את האמון של הקב"ה בחיים ובנו.

אז בעצם חלק מהותי מעבודת ראש השנה הוא להאמין בעצמנו, אבל לא במובן הפשוט, אלא להאמין בגודל שלנו. הקב"ה מאמין בנו כמו "אומן את הדסה", מאמין ומגדל. בכל ראש השנה הקב"ה מחדש בנו חיים, מחדש אמן בגדלנו.

וזה החידוש של גאולה בעבודת ה', בפרט ליושבי ארץ ישראל. קיים גוף ההולך אחרי הראש, יש מציאות שהופכת להיות לכתחילית, יש עולם ממשי בו אנחנו פועלים בתקיעת השופר. תקיעת השופר היא האמונה בעולם וגילוי ערכו. תקיעת שופר היא גזירת הכתוב, היא כוח חיים המגלה כי ישועת ה' כהרף עין. אנחנו מפסיקים להיות אילמים אבל עדיין מחפשים את דיוק המילים. השופר הוא מגבר של מה שיש. זו לא אלטרנטיבה, המגלה לנו את מה שאין, כמו בגלות. שמיעת קול השופר עלולה ליצור געגוע והשתוקקות, ולגלות כי ישנו פער בין השאיפות הגדולות שלנו לבין יכולת המימוש שלהן. שופר של גאולה מגלה לנו את הערך של מה שיש, ה' אחד ושמו אחד הופך ונהיה מציאות.

למה בעצם יש צורך בתקיעת השופר? לשם מה נצרכים אנו למגבר הזה?

פעם בשנה יש מקום להקשיב ממבט מקיף מה הם החיים עצמם, לעלות על הר גבוה ולהביט על הכל. יש לנו אותיות, יש לנו מילים, אבל ראש השנה מגלה לנו כי "רוח ה' נוססה בו". רוח ה' הנוססת, היא השופר. אתה פותח את העיניים וקול השופר הולך וחזק, ומגלה לנו מה יש.

לכן יותר ויותר מתמלאים בשמחה בראש השנה, גם אם שמחה זו

ואומרים: הרבי שלח אותנו אליך
שתהיה הרבי שלנו. שום דבר לא
משתנה. הם נותנים לו את המעיל
של הרבי, הוא מתעטף בו, לוקח
את המטה, וברגע אחד הוא משתנה
והופך לאדם אחר.

חשבת שזו תקיעת שופר, "ישועת
ה' כהרף עין". בבת אחת אנחנו
נהפכים להיות איש אחר. העבודה
שלנו היא להבין שההיפוך הזה הוא
מציאות. אנחנו יכולים וצריכים
להתכונן כמה שיותר ולהכין
כלים כדי לקבל את השפע הזה,
את האמון של ה' בנו, אבל לפני
הכל, אנחנו צריכים לדעת שאנחנו
נהפכים בתקיעת השופר.

הרב הנזיר מתאר את המפגש שלו
עם הרב קוק. הוא היה כבר כמעט
דוקטור, אך נפשו לא הסתפקה
בעולם הפילוסופי. העולם
הפילוסופי יוצר לנו סדר, מחשבה ותמונת עולם. לרב הנזיר אין
פחד מחשבתו, והוא הולך לדבר עם הרב קוק. השיחה נסבה על
"הכמה יוונית שלא סיפקה עוד את נפש היודע אותה ממקורותיה".
בלילה לפתע מרגיש הרב הנזיר את יום הדין, איזה ראש השנה פרטי
שלו. "גורל חיי היה על כפות המאזניים". ממש ספרי חיים וספרי
מתים פתוחים, והוא יכול לזכות לחיים. מה קורה בסוף? בבוקר
הוא שומע את הרב קוק "קול צעדים הנה והנה... תפילת העקידה
בשיר וניגון עליון". למה תוקעים בשופר של איל? לזכור עקידת
יצחק. "ואקשיב, והנה נהפכתי לאיש אחר". ההקשבה לשופר
מהפכת אותנו לגמרי, אנחנו נהיים לאיש אחר, או אולי אנחנו נהיים
באמת למי שאנחנו.

מסותרת לעתים. ומתוך שמחה ואמון אלה אנחנו תובעים עוד ועוד
שלמות, כי מה שכבר ישנו צועק את התביעה שלו לגדלות, את
אי האפשרות לחיות בקטנות. זו מהפכה בצורת ההסתכלות, ולכן
הגאולה משנה את העמידה שלנו אל מול החגים כולם.

לצאת מהעפר

אז בעצם אלו יומיים שבהם אנחנו יוצרים מרחב ומנהירים את
העולם. אולי זו הכוונה של רבי שמחה בונים על הבינה, שהיא
אור המתגלה דרך הרז של המעשה, של גזירת הכתוב שבשופר.
הרמב"ם אומר שיש בו רמז. רמז הוא סוג של דילוג, מה שאי
אפשר להסביר בסדרים הרגילים של התבוננות הפשט השכלית.
"עורו ישנים משנתכם". בכל השנה אנחנו ישנים. בשינה הזיכרון
והרוח עולים למעלה, משתחררים ומתרחבים, והגוף פועל בצורה
מכנית. ראש השנה מעיר אותנו ומחבר אותנו לגודל של הזיכרון,
ל"בתוך עמי אנכי יושבת".

הזיכרון צריך להתגלות בכתובה, כלומר בעולם, בנגלה. "עורו
ישנים" הכוונה היא לחבר את שני התכנים, הנשמה והגוף, ולגלות
כי הם אחד. גם משנת הגלות אנחנו מתעוררים עכשיו, ומגלים אילו
חיים עלינו לבנות בכדי להתאים אותם לגודל הנשמה העולה תמיד
למעלה. "עורו נא כי בכל לילה נשמתכם עולה למעלה".

זו אימת יום הדין המתחדשת בתקופה שלנו. ישנה ביום הדין מצד
אחד היזכרות של מה שתמיד נמצא, אבל יש בו גם בריאה וחידוש
של כוחות.

מספרים שהגיעו פעם חסידים למגיד ממזריטש ואמרו לו שהם גרים
רחוק וקשה להם להגיע למזריטש בכל פעם, ונפשם בשאלתם, מה
יעשו. הרבי אמר להם: לכו לכפר קטן הסמוך למקום מגוריכם,
וחפשו שם את הרב מנחם מנדל (ששנים רבות לאחר מכן עלה
לטבריה וחיבר את 'פרי הארץ'). תנו לו את המעיל שלי ואת המטה
שלי, והוא יהיה הרבי שלכם.

הם חוזרים הביתה והולכים לכפר הזה ומחפשים את הרב מנחם
מנדל, וכולם אומרים להם שאין בכלל רב בכפר הזה. לפנות ערב
הם פוגשים אישה זקנה ששאלה אותם: מה אתם מחפשים? הם
אמרו לה, והיא ענתה: אין אצלנו רב אבל יש כמה וכמה מנחם
מנדל, אחד מהם זה החתן שלי. נו, מה יש להם כבר להפסיד...
הם הולכים איתה ורואים אברך פשוט למראה. הם פונים אליו

או איך מתכוננים לזה?

אולי לא מתכוננים... "לא בצדקתך וביושר לבבך", לא מצד ערך
המעשים שלנו אנחנו באים, אלא כדלים וכרשים. אדמו"ר הזקן,
הרבי רבי יעקב דוד, היה אומר, וזכיתי לשמוע את זה מהרבי כמה
וכמה פעמים בשבת בראשית: "אדם יסודו מעפר וסופו לעפר". אם
יסודו מעפר אז מה הפלא שסופו לעפר? הרי הוא בסך הכל חוזר
למקום הטבעי שלו. לכן הוא מפרש אחרת: "אדם יסודו מעפר",
כלומר יסודו לצאת מהעפר, להתרומם ולהתגדל, להרחיב את
האופק הבלתי נראה, אך "סופו לעפר", לשקוע בעפרוריות החיים.

בישיבה התפתח מנהג מופלא. אנחנו מסיימים ואומרים על עצמנו
"כחלום יעוף", אנחנו מגלים לכאורה כמה איננו כלום, כמה אין
לנו משל עצמנו כלום, ואז מתחילים לרקוד, לרקוד ממש, בשמחה
אדירה של הכנה להמליך את הקב"ה. הלב מתמלא בתחושה שאנחנו
חלק מגדלות אדירה. דווקא בגלל שאין לנו כלום משל עצמנו, אנו
מגלים שיש לנו הרבה, כל כולנו מלאים שאיפה של טוב ה', כל
כולנו הופכים להיות "שיריים של כנסת ישראל", ומסוגלים להיות
חלק מ"עם מקדישי שמך" ולצעוק "ואתה הוא מלך א-ל חי וקיים".
אנחנו משתחררים מכל הגבלה ומתאחדים עם "אין קצבה לשנותיך
ואין קץ לאורך ימיך", והנה אנחנו זוכים להמשיך אורך ימים זה
לעולם, לחיים. העולם מתארך, ותקיעת השופר הארוכה מטביעה
תכונת "יום שכולו ארוך" כבר בעולם הזה.

השופר מאריך ואנו שומעים מכוחה של הגאולה את ערך המעשה
הגדול של העולם, ושל עם ישראל, מגלים את הקודש העליון
החבוי בהם.

ובכל זאת, איך מתכוננים לזה? גם כדי להרגיש שאני 'כלום' צריך
לעבוד, גם כדי לאפשר להתהפכות הבאה מכוחו של שופר לחול

עלי, צריך להכין כלים.

"בתוך עמי אנכי יושבת". הזוהר הקדוש בפרשת בשלח אומר, שביום הדין אסור לו לאדם לבדל את עצמו מכנסת ישראל. זו עבודה של הכנה, זו עבודה של כל החיים. רבי נחמן אומר, שברגע שמסתיים יום הכיפורים הוא מטה אוזן לשמוע מתי קוראים לסליחות. במהלך השנה יש תחנות זיכרון רבות לראש השנה, צריך רק לשים לב אליהן. בספר 'בית גנזי' כתוב שחנוכה הוא תחילת ההיריון של העולם, כ"ה כסלו זה בדיוק תשעה חודשים לפני כ"ה אלול יום בריאת העולם. אז בחנוכה כבר נזכרים בראש השנה, בפסח אנחנו נזכרים שבטלה עבודה מאבותינו בראש השנה, ובשבועות הדין על האילן, על עץ החיים, ומשם אנו מקבלים כוחות לדין של ראש השנה, החודר עד עץ הדעת טוב. מיד אחרי מתן תורה מתחילים מאה ועשרים יום עד יום הכיפורים, כשמשנה עולה להר סיני מתוך "קול השופר", כך יוצא שבעצם כל השנה אנחנו מתכוננים, ובאלול מתחילה הכנה יותר גלויה.

הרבי הזקן, רבי יצחק מוורקי, אומר שספר החסידות הטוב ביותר הוא הגמרא. הרבי שליט"א מזכיר שחז"ל גנזו בתוך הגמרא של החג את כל האורות שלו, כך שמי שמתאים לו עוסק בגמרא וחי את האור הגנוז, מי שמתאים לו עוסק בהלכות תשובה או באורות התשובה, כמו שאמרנו שלכל אחד הנתים שלו בעבודת ה'. אבל כל זה כאין וכאפס לעומת הידיעה שיש משהו למעלה מהכל. יש מציאות, שאנחנו זוכים להיות חלק ממנה, של "שיר וניגון עליון", שברגע אחד מהפכת אותנו להיות איש אחר. ואז מתחיל החלק הנוסף - כל השנה כולה אנחנו מעכלים מה היה איתנו, אילו כוחות חדשים הוטבעו בנו, לאן הקב"ה מוליך אותנו, באיזה מעיל עטף אותנו ויותר מזה - איזה מטה הוא שם בידנו, מטה שאיתו אנחנו צריכים ללכת ולהתקדם.

אז בעצם לפסוק "בתוך עמי אנכי יושבת", אותו מביא רבי שמחה בונים, יש שתי משמעויות. מצד אחד מדובר על הכנה לראש השנה, על בניין כלי דרכו אני מברר מה הקשר ה'אני' שלי, היכן הוא מתרחש, ומצד שני - זו גם מציאות. אנחנו מגלים שאנחנו מצויים בעומק הזיכרון, כי מחשבתך של ישראל קדמה לכל, וזיכרון זה יוצא לפועל בתקיעת שופר. תקיעת שופר מגלה ש"בתוך עמי אנכי יושבת" זוהי הגדרת המציאות שלנו, הרבה מעל לכל המחשבות וההכנות שלנו. השופר הוא מגבר לאותיות ולמילים, וכך גם עם

ישראל הוא ההקשר שדרכו אנו מפענחים את עצמנו.

כן, "מרחוק ה' נראה לי", יש התגלות הבאה ממרחקים, והיא מתגלה "לי" ומגלה לי מי אני. הפחד, שבדרך כלל הוא משתק, מתגלה כאן בדאגה, בהתקדמות, בהתעלות החושפת כל הזמן את השמחה המסותרת.

ביחס לעבודה של "בתוך עמי", הרבי מדגיש הרבה שיש להתרחק מכל מחלוקת, מכל תפיסת עמדה חלקית, להרגיש שותף עם כולם ממש.

הפכנו לחייבים

זה הולך ונהיה קשה לכאורה, בטח בתקופה האחרונה...

לאחרונה למדתי מחדש פיסקה של הרב קוק באורות התשובה, הוא מדבר שם על לב נשבר. הלב מחיה ומניע את כל האיברים, אבל לפעמים נקודת החיות נפסקת, האדם מרגיש שאין לו נקודה מרכזית, לבבו נשבר והוא מבקש מרכז חדש, גבוה יותר, "כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני". הלב הנשבר נפתח ל"מרחוק ה' נראה לי".

אין המקום להאריך כאן, אבל רק נאמר שבגירוש מגוש קטיף הלב הלאומי נשבר. לא זו בלבד שכבר לא היה סיפור לאומי מלכד, אלא כבר אין סיפור בכלל, וכל כוח התחיל לעבוד עם עצמו. נוצרו אינספור דגשים, התפתח קשב לדמיון, לרגש, לגוף, נולדו קשרים לעולמות רוחניים רבים, ובנסתר, בתוך כל זה "ומל ה' את לבבך ואת לבב זרעך", ברית מילת הלב.

כל עוד הלב נשבר, כוח אחד לא מפריע לשני, היות ואין מרכז וכל כוח פועל כביכול בנפרד. עתה, משהברית הולכת ומתקרבת לסיימה, והלב חוזר להיות אחד, פורץ קושי גדול, כי פתאום מתגלה שאנחנו מפריעים אחד לשני, אבל יחד עם זה גם מתגלה שאנחנו עם אחד, שאנחנו לא יכולים ולא רוצים לוותר על אף אחד.

אולי זו העבודה המיוחדת של השנה הזו, לתקוע בשופר ולקבץ נידחים.

השנה ביום הראשון לא תוקעים. המקובלים אומרים שאו אנחנו מטים אוזן לשמוע את "ובשופר גדול ייתקע וקול דממה דקה יישמע". עיני ה' אלוקינו בארץ ישראל מראשית שנה. אנחנו זוכים להיות בארץ ישראל בראש השנה, כי כאן מתרחש הכל, כאן הוא מקור השפע. והנה יש אנשים שנשארים בחוץ לארץ, בארץ מצרים ובארץ

עולים להר הזיתים

כמיטב המסורת של 'קרן אביה'

הושענא בהר הזיתים

לימוד ותפילה בליל הושענא רבה

יום חמישי, אור לכ"א תשרי
22:00 | מלון שבוע הקשתות

בהפקת: פרסומי ישראל

הארבע בתאום ע"י משטרת ישראל | הדוברים, סדר הופעתם והתכנים - נתונים לשנינויים (בשיתוף עיר דוד - עמותת אלעד)

משתתפים: (לפי סדר הופעתם)

הרב **דוב ליאור** רבה של קריית ארבע חברון

הרב **דוד לאו** הרב הראשי לישראל

הרב **יגאל שפרן** רב קהילה ופרופ' מרצה לאתיקה רפואית

הרב **מאיר גולדויכט** ראש 'ישיבה יוניברסיטי'

הרב **יוני מילוא** מדרשת עופרה, ערוץ אורות

הרב **הלל הורוביץ** מנכ"ל מכון התורה והארץ

הרב **גבי קדוש** רב מ.א. בני שמעון (לשעבר רב גני טל בגוש קטיף)

הרב **הראל קצין** ר"מ בישיבת שדרות

הרב **יוני לביא** מראשי ארגון 'קהלים' ומרבני ברקאי

הרב **דוב זינגר** ראש ישיבת מקור חיים ובימ"ד להתחדשות

הרב **ראם הכהן** ראש ישיבת עותניאל

06:00 **תפילת ותיקין - ברוב עם, במצפה רחבעם**

(רשימה חלקית של הדוברים)

*במהלך הלילה: ליווי שירה וכליזמרים

יוקן סרט מרתק של מרכז קטיף, להנצחת מורשת גוש קטיף וצפון והשומרון

הסעות להר הזיתים, מחניון הרכבת הקלה - "חנה וסע", בגבעת התחמושת. מ - 20:45 ועד 22:15 בסיום התפילה, בבוקר - הסעות חזרה לגבעת התחמושת | ההסעות והכניסה לנרשמים באתר טיק צ'אק (מספר המקומות מוגבל) | לנשים ולגברים | נא להצטייד בלבוש חם | כיבוד קל בסוכה

הרשמה חובה באתר טיק צ'אק

קרן אביה
לע"נ אביה יהושע ז"ל גולדברג

הלימוד מוקדש
לע"נ קדושי גוש קטיף
הטמונים בהר הזיתים

הלימוד מוקדש
לע"נ צילה גולדברג
בת הרב ישראל מנחם ע"ה

מקום שבעלות תשובה עומדות

היא יושבת לנגן בפסנתר בחצר הווילה תחת העצים בנוף הפסטורלי, הניגון מערב את החושים ומרומם את הנפש והגוף מצטמרר. לא להאמין איך דווקא א', האישה הצעירה הזו, נפלה לאסלאם ואיך אותה אישה יקרה שבה וחזרה ליהדות. אם לא היינו יודעים את הסיפור הכואב שמאחוריה, יכולנו לחשוב שמדובר באישה רגילה הנמצאת בנופש באמצע הקיץ.

הנופש המיוחד הזה אשר אכן התקיים בימי הקיץ, ממש לא היה טיול רגיל. מדובר בנופש ייחודי, בו אירחנו בוויולה אחת נשים רבות שחיות עם ילדיהם את החיים המורכבים לאחר החילוץ מהכפרים. לכל אחת מהן זכינו לסייע בתקופה זו או אחרת ולחלק אותה מהמצב המורכב בו הייתה. הנשים קיבלו את סיוע להב"ה כשהן יצאו מהכפרים וילדיהן היו פעוטות או תינוקות, ושהו בדירות החירום שהצילו אותן. הקשר ההדוק עם הנשים נשמר, ולנופש הן הגיעו עם ילדיהן שהיום כבר מתבגרים.

בנופש זכינו לאגד יחד 50 נשים וילדים בחופשה מפנקת בצפון הארץ. האווירה הייתה מדהימה ובלתי נשכחת, ממש לא ניתן לתאר אותה במילים. כולנו חשנו את האוויר לנשימה, תרתי משמע, עבור הנשים הללו. נשים שחלקן במצב סוציאקונומי לא פשוט, הצליחו לשכוח את הקושי וליהנות ממנוחת הנפש.

א' היא אחת מתוך סיפורים רבים. כמו כולן, גם היא נראית אישה רגילה, בדיוק כמו השכנה בישוב או בעיר. היא נפלה, התגוררה בכפר, ילדה ילדים – ואז שבה אל חיק היהדות. החזרה שלה הביאה אותה למקומות מדהימים. היום היא נמצאת בקהילה מחבקת ואוהבת, שמעצימה את הכוחות המיוחדים שלה ושלא רק מאפשרת לה לצאת מהמקום הקשה בו הייתה אלא גם מעניקה לילדיה ולה מקום טוב לחיות בו. היא משקיעה היום בילדיה ומחנכת אותם ליראת שמים. היא כואבת על כל אישה שנופלת ומנסה לסייע לה, כמו גם לשוחח עם בנות שהתאסלמו בעבר ולהסביר להן מה עברה ובאיזה מקום טוב היא נמצאת היום.

הדרך ארוכה

כאשר אתם קוראים על בנות שנפלו, אולי חלקכם חושבים שמדובר בבנות קלות דעת, ממקומות רחוקים ונחלשים, ולא יתכן שזה משהו שיגיע למקומות בהם הבנות שלכם מסתובבות. עצם החשיבה הזו היא מסוכנת. אני מכירה את השטח, ולאחרונה פוגשת מקרוב יותר ויותר בנות טובות מבתיים טובים שנופלות. כך למשל, בימים אלו ישנה בחזרה נוספת שאנחנו מנסים להציל, לשעבר תושבת אחד הישובים בהתיישבות וכיום מתגוררת באחת הערים בישראל, ואנחנו מקווים ומאמינים שבקרוב תחזור גם היא לחיק היהדות.

דווקא בימים האלו, בפתחם של עשרת ימי תשובה, חשוב לשים לב איך אנחנו מקבלים בנות שנפלו, כמה אנחנו מחבקים את הבנות ששבו אלינו. לא לחינם חכמו אמרו כי "מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין". המקום הנפשי והרוחני אליו הנשים האלו מגיעות – נשים שחולצו עם ילדיהן מהכפרים והתמודדו עם מצבים שאנשים אחרים לא עוברים חיים שלמים – הוא מיוחד במינו. ואותן נשים גם באות ומסייעות לנשים נוספות שעדיין נתונות בתוך מערבולת הקשרים הרגשית, כאשר הן מבינות מקרוב כמה נזק נגרם להן.

דווקא בימים אלו, עלינו חשוב להפנים כי השיבה שלהן ליהדות היא השלב הראשון, אך בהחלט הדרך עוד ארוכה ומשמעותית שתלויה לא מעט במידה בה אנו נסייע להן להתמודד. זה הזמן לפתוח את הלב ולהושיט יד לאחיותינו.

אשור, כי הם לא מוכנים לעלות בלי שישמע קול שופר גדול. הם לא מסתפקים בקטנות, הם לא מסתפקים בנהר צר אלא מבקשים בפנימיותם את "רוח ה' נוססה בו".

התוספות אומרים שהס"מ מתערבב ונבהל כשהוא שומע את תקיעת השופר שלנו, כי דרכה הוא שומע את קול השופר הגדול, ואנחנו צריכים לפעול דרכנו את קול השופר הגדול. אולי בראש השנה שחל בשבת נשמע כולנו, כל בית ישראל, את קול השופר הגדול, את קיבוץ הגלויות, את העלאת כל הכוחות לקודש, ונצליח באמת להרגיש איך כולנו לב אחד, ואיך בית המקדש שהוא הלב של כולנו הולך ונבנה. אפשר לראות את העבודה המיוחדת, הפרטית-כללית, שלנו בבית המדרש בשנה האחרונה כמשל לעבודת ה' כללית יותר. הלא אנחנו מרגישים שאנחנו נתבעים להיות מקדשי השם בחיים.

זה לא רק משל, זה ממש חלק ממשי מעבודת ה' של כל עם ישראל ושל כל אחד ואחת. הקב"ה גמל ל"חייבים טובות" והפך אותנו ל"חייבים", חייבים לגדול, וחייבים אותנו כדי לגלות את ערך החיים. לכן אנחנו צריכים לחיות חיים מלאי גדלות של קידוש השם מתמיד בשמחה, ולהודות לקב"ה על הזכות הזו לחיות חיים מלאי חפץ. מתוך כך אנחנו עושים חשבון נפש ומנסים לבנות גודל כזה. אבל הקב"ה פעל את זה בכלל ישראל, כשהותיר אותנו אחרי השואה בחיים, בחור בנו, באבותינו ובזרענו, להיות מקדשי השם בחיים, לתקוע בשופר ולצאת עוד ועוד לחירות.

אז אם שואלים מה העבודה שלנו בראש השנה, הרי שעיקרה הגדלת האמון בעצמנו, להאמין בגודלנו, להאמין בכלל יהודי ולהאמין בכל גדלו, להאמין בעם ישראל ולהאמין בגדלו, ולכן לאהוב ולהתקרב ביחד לריבוננו של עולם, להאמין בעולם ולגלות את אלוהותו.

חשבתי שהביטוי של האמון בעולם הוא הסימנים שאנחנו עושים בסעודת ליל ראש השנה. כמו בהשבת אבדה, אנחנו מוצאים סימנים שהעולם שייך לריבוננו של עולם, אנחנו מוצאים את חפץ ההטבה בכל פינה בעולם. אנחנו פועלים דרך הסימנים את הגילוי של מה שטמון ונמצא בעולם, ורק מחפש את הדרך לצאת אל הפועל. בשיבה אנחנו מוסיפים עוד ועוד סימנים. למשל, כשאנו אוכלים קלמנטינה, אנו מבקשים שה' יקל מעלינו את הטינה שבלב.

נכון, רק צריך להיזהר שזה יהיה עבודת ה', שזה יהיה ברצינות. הקב"ה נתן לנו את שפת הקודש, זו צורת הסתכלות והכרה פנימית של העולם, השפה מחדשת התבוננות של טוב ה' בעולם. וכשחוזרים לדבר בשפת הקודש בארץ ישראל אנו מסוגלים יותר ויותר למצוא סימנים במציאות ובעולם ולהעיד על הטוב שבו.

יש גם חשבון נפש פרטי בראש השנה?

בוודאי, אבל מתוך שמחה. חשבון נפש זה יותר מחשבון המעשים, זה החשבון של הנפש עצמה, כיצד היא מניעה את כל החיים, איך בונים לב, "לב טהור ברא לי אלוקים". המעשים הפרטיים הם ביטוי לחשבון של הנפש, איך להפוך את כל האישיות להיות קשובה לנפש המבקשת את ה'.

גם בשיבה עשינו ועושים חשבון נפש פרטי. שנים שאנחנו מנסים ללמוד ולהקשיב מתוך הגמרא ומתוך התורה, לקול הניגון והשיר העליון. חשבנו בעקבות מה שאירע לנו בשנה הקודמת, שצריך להפיץ את המתנה הזו שנתן לנו הקב"ה, וצריך לגדול באמונה, בעבודת ה', בהקשבה לה', ולכן אנחנו מתעתדים לפתוח תוכנית בוגרים, שמלבד לימוד גמרא ילמדו אמונה בצורה גדולה יותר. נתור ביחד אחרי עבודת ה' ארצישראלית, ואת ה' – ביחד – נבקש.

אולי זו הברכה הגדולה לכל עם ישראל ולכל אחד באשר הוא, שנזכה לשמוע, שנזכה להרגיש את הלב האחד הפועם בכולנו, שנזכה לכבוד תורה, לכבוד ישראל, ולבניין הלב של כולנו – בית המקדש, בניין שיוסיף שפע של אמון בכל אחד, ושפע של גידול בכל הרמות והאופנים.

כל זה נמצא בעומק המילים: לשנה טובה ומתוקה נפתח ונחתם עם כל עם ישראל לחיים טובים ולשלום.

הדברים נערכו על פי שיחת הרבנים ובהתאם להבנת הכותב (מ"צ)

שירים לארז

הרב יהושע אורבך

והעקר...

בקטנותי,
התבוננתי,
חפיתי לכפור,
ולא לחג שפראשית.

לשפך שיחי,
על עניני האישי,
היה זה פל מאודי,
לקבי,
אהבתי.

עם השנים,
באה חכמת הרבים,
שלא היה זה 'שונמית' מצדי,
להעדיף את פרטי שלי,
על פני עמי.
'לך פרטי בא בחדריך',
הגיע זמן עמי לחדר ללבך.

שפת אמת תכון לעד

חטבנו לחיים,
כי רצונך אנו רוצים.
וכתיבתך נפשך,
כאנכי בתורתך.
כשבקשתי את 'שאהבה נפשי',
הגיעה שעה וכסתה בעל כרחי.

ועם הסימנים,
יבואו הרמזים,
שכל בקשה,
תהלך הללויה.

ואם הב הב,
ככלב וכרוקיה אצוח,
אהיה פרטי לבדי,
לא אשב בתוך עמי.

וכשנאמר זכנו וחינו,
לא למעננו, לא לצרכנו.
לא לנו ה', לא לנו,
כי לך נעלה זאת, למלכנו-אלוקינו.

כשרומי אינו נכר,
ובעבודתך אהיה קר,
אתפלל לחותם בתוך חותם,
שלא יסגר דיני, לא יהיה תם.
רק אשמר בגן נעול,
תבוא כך לבטוי, עבודת האלול.
ובראש, השנה אבקש,
ש'הרשימה בי - תתחדש.

רגע לפני יום כיפור: איך מוצאים את הכוח לסלוח?

הקב"ה, אבל לא תמיד אנחנו יודעים או מצליחים לעשות זאת. הנפש היא זו שמניעה אותנו וברגע שנבין אותה, איך היא עובדת, נוכל לשלוט במצבי הרוח שלנו, ולמצוא שלווה גם בחיים עמוסים ומלאים באתגרים.

"אחד הכלים החזקים שלימד אותנו הבעש"ט שביא את 'תורת הנפש' לעולם, זו ה'הכנעה' - לקבל את עצמי כמו שאני. להפסיק לנסות להילחם ולרצות להיות מישהו אחר. אנחנו לפעמים מנסים לברוח מהעבר שלנו, מסתכלים על אנשים מעוררי השראה מסביבנו, וחושבים 'אני גם רוצה להיות ככה'. אבל זה לא תמיד מצליח, כי הדרך לעשות שינוי אמיתי, ולהצליח לחדש את הקשר שלנו בכל מערכות היחסים, לעורר מחדש את האהבה בקשר הזוגי, ליצור קשר בריא, עמוק ואמיתי, עם הילדים שפתאום גדלו והקשר איתם כבר לא מה שהיה כשהם היו קטנים, לכבד ולהעריך את ההורים שלנו גם אם יש לנו חסכים או משקעים מהילדות, ובעיקר הקשר מול הקב"ה - מתחיל בנפש - בהכנעה. בלקבל את עצמי, ולהבין שמה שיש לי - זה מי שאני, אלו הכלים והכוחות, שהקב"ה נתן לי להתמודד בעולם וזה מה שטוב בשבילי, נכון שלפעמים קצת קשה לקבל את העובדה הזו... וגם את עצמנו, אבל משם מתחילה הדרך לשינוי.

"כשאנחנו מגיעים ממקום של הכנעה, של לקבל את עצמנו קודם כל, אנחנו חייבים לסלוח כדי לנקות מעצמנו את הכאב, אנחנו לא מתעלמים מהפוגע, מהפגיעה, או מהכאב, אנחנו מסתכלים על הפגיעות הזו בעיניים, ומבינים שלסלוח זו הדמיונות לתת צ'אנס למשהו חדש שיקרה אצלנו בנפש ובמערכת היחסים שלנו עם אחרים", אומר הרב שפירא.

מכללת 'תורת הנפש' הוקמה לפני 17 שנים ע"י תלמידי הרב יצחק גינזבורג, ומאז בכל שנה מאות תלמידים מתמקצעים בפיתוח הבנת הנפש והדרכים לתקן ולשפר את איכות החיים דרכה. תכנית הלימודים במכללת תורת הנפש המתחילה מיד אחרי החגים, מקיפה ונוגעת בכל חלק בחיים, זוגיות, חינוך ילדים, מערכות יחסים, אבל בעיקר מתעסקת בלהבין את הנפש שלנו, ממנה מתחיל ונגמר הכל. לקבלת פרטים והרשמה: 02-5662323 או חפשו בגוגל 'מכללת תורת הנפש'.

השאיפה לשנה טובה עוברת דרך היכולת שלנו למחול לאחרים כדי לקבל בעצמנו מחילה. אך האם זה באמת אפשרי? איך מוצאים את הכח לסלוח גם כשהפצע עדיין לא הגליד? ישבנו לשיחה עם הרב נעם שפירא ממכללת 'תורת הנפש' לפסיכולוגיה יהודית שהקים הרב יצחק גינזבורג שליט"א, כדי להבין איך זה יכול לעבוד

"השנה אני מקבלת על עצמי להיות אמא טובה יותר", "אני נלחם על הזוגיות שלי השנה", "אני סולח לכל מי שפגע בי" - חודש אלול כבר בעיצומו ואיתו - הקבלות שאנחנו מקבלים על עצמנו בכל שנה. כולנו רוצים להצליח לממש את ההבטחות שלנו. להיות אנשים טובים יותר, הורים יותר מכילים וסבלניים, לעורר מחדש את האהבה והזוגיות, לכבד יותר את ההורים ולהיות ילדים טובים יותר. אבל לא תמיד אנחנו מצליחים ולמצוא את הכוח לסלוח.

מה עושים כשהפגיעה היא כל כך כואבת ועמוקה ומגיעה מאדם שקרוב אלינו? "החיים מלאים במהמורות, משברים ונפילות, ואני מדבר אפילו על הדברים הקטנים של חיי היום יום, עם הילדים, בעבודה, ובזוגיות", אומר הרב נעם שפירא, מנהל מכללת 'תורת הנפש'. "האתגר שלנו הוא ללמוד לעמוד בתוך הקשיים ולצמוח מתוך המשבר. להיות חזקים יותר, להפסיק לברוח, ולחכות שהקושי ייגמר - ולהבין שהחסרון הוא למעשה מראה שהקב"ה מציב לנו מול הפנים כדי שנמצא את הייעוד שלנו".

"תורת הנפש מלמדת אותנו להסתכל על המציאות ולהבין שהקדוש ברוך הוא בעצמו זימן לנו את הפגיעה דרך אותו שליח. הפגיעה היא נגיעה של ה' בנו. והפוגע? זה כבר חשבון שלו עם הקדוש ברוך הוא ולא שלנו".

אז איך מצליחים לעשות שינוי אמיתי, ולא רק לקבל על עצמנו 'קבלות', או הבטחות, שנזכר בהם בתחילת השנה הבאה. זה אפשרי בכלל, או שאנחנו קצת מרמים את עצמנו?

"הכל מתחיל ונגמר בנפש שלנו. הסבלנות שלנו לילדים, הזיכרונות שלנו מול ההורים, החרדות, הנפילות וההצלחות. לפני יום כיפור זה הזמן לחדש את הקשר עם המשפחה

זה בגלל שאת נמצאת באי שפיות זמנית

החלל הריק זה מקום שיש בתוכנו, הרצון למלא אותו ולהכניס תחושת חיות זה רצון בסיסי, חשוב וטוב. וכל החטא פה זה שאת מנסה למלא את החלל הפנוי במה שאת **מדמינת** שיתן לך תענוג. ככה הנפש התמימה מנסה לשרוד. ולרחף הוזה (להתמלא), מי שמציעה את עצמה זה בעצם **הנפש הבהמית (הראשונה)** כשליחה למילוי הריק הזה והיא פוגשת הצעות "מבטיחות" עם אורות גדולים (לאכול מתוק/לשתות אלכוהול/ אינטרנט וכו..)

ואת נותנת לה רשות ללכת בלי ליווי להביא לך את ההארה הזו ואז את מתעוררת ומבינה שהסדר הזה לא נכון "אז מה אני צריכה לעשות? להפסיק לחפש תענוגות? לרסן את עצמי?" שאלה "מה פתאום. הצורך בתענוג הוא צורך בסיסי ומהותי, אבל את צריכה לשלוח משלחת אחרת שמגיעה דרך הנפש האלוקית והיא תגרור אחריה את הנפש הבהמית. אם שולחים את הנפש הבהמית לבר, אז מה רוצים ממנה? היא עז.

את יכולה להגיד לעז: עז, תביאי לי את ההארה: היא תראה עשב וישיר תתחיל לזלול. מסכנה. אחר כך כולם שונאים אותה כי היא עושה כל כך הרבה נזקים" "את יודעת, הרבה פעמים ניסיתי לנהל את זה דרך השכל שלי וכל הזמן נפלתי ולא הצלחתי" הגיבה

"בנקודת הזמן הזו, שאת מרגישה את החלל הריק הזה והוא מאיים כל כך יש נטייה להיות באי שפיות זמנית ואז אין בכלל הרבה שכל שם ובגלל זה כל התובנות השכליות שלך לא עוזרות לך. עד שתפתחי הרגלים טובים, את צריכה לייצר **מצבי ביניים** שימשו אותך להרכה שנים טובות.

את צריכה עכשיו, כשאת לא נמצאת בריק הזה, להתחיל להעלות מהזיכרון כל מיני מעשים, מקומות, זמנים וארועים חיוביים שבהם את מרגישה שאת מתמלאת. את חושבת שאת יכולה למצוא דוגמאות לזה?" "בטח. שאני הולכת לטייל בטבע, טיולים בשקיעה, לעמוד מול הים, לבשל "

"מצויין, מה שאת צריכה לעשות זה לרשום אותם על פתקים ולפתח את היכולת לשלוף אותם ברגע האמת. טיול בשקיעה יותר טוב פי מיליון מלזלול עוגה. ככל שתפתחי יותר יהיו לך יותר מקומות מדוייקים שאותם תעשי וכשתיהי באי שפיות הזמנית הזו ויהיה לך קשה לחשוב על אחד מהם, תוכלי לשלוף אותם ולצרוך אותם כתחליף.

את בעצם צריכה עזרים טקטיים וגשרים לקדושה ולטוב בזמן שאת נמצאת בתחושת הריקנות - באי שפיות הזמנית שלך. זה חייב לבוא מתוך העולם שלך אם זה רכיבה על אופניים או לנגן בגיטרה, את חייבת לרשום את כל המקומות האלה שממלאים אותך, פתאום תזכרי בכל מיני דברים שהרבה זמן לא עשית אותם, דברים שחשבת לעשות.

אתו דבר לגבי תזונה, את חייבת למצוא לעצמך תחליפים בריאים ראויים בתזונה שאת יודעת שהם ממלאים אותך וגורמים לך להרגשה טובה. ככל שתפתחי את התרגול הזה ככה תיבני יותר ויותר גשרים לקדושה, תכניסי יותר אורות מדוייקים לכלים ולאט לאט תתחילי לזנוח את אותם הרגלים רעים שאימצת במהלך חיך במעין תקווה סמויה שהם ימלאו לך את הריק הזה שאת מנסה להתנהל איתו "

כשאת אוכלת את מה שהגוף שלך באמת צריך את מקדשת את ההזנה של הגוף שלך, כשאת נמצאת בשיחה במאה אחוז עם הילדים שלך בלי הטלפון, את מקדשת את השיחה עם הילדים" "אז איך בכל זאת אני יכולה לטפל בזה? אני ברמת מודעות כל כך גבוהה ולא מצליחה לשנות כלום " "כאשר אנחנו מרגישים ריק, חלל וחוסר משמעות בתוכנו, אנחנו מתפתים מייד למלא אותו בכל מיני פתרונות מזיקים. במקרה שלך זה סוכרים, אבל אנשים משתמשים בפתרונות אחרים כמו: אלכוהול, אינטרנט, מערכות יחסים רעילות וכו.."

את מנסה להתאפק ולא לעשות את זה, אבל את לא מצליחה למרות שבשכל את יודעת שהדבר הזה מזיק לך, כי הפתרון הוא לא באיפוק "אז מה הפתרון?" שאלה "קודם ההודאה שאת צריכה תענוג כי זה מהות אנושית."

ההודאה: "אני עכשיו צריכה תענוג, משהו שימלא אותי ואני צורכת לתוכי דברים לא נכונים לי, רעילים לי " זו נקודה קריטית שאי אפשר לדלג עליה" "אבל למה הטבעי שלי זה לרוץ לשוקולד? לסוכר? למה אני צורכת את זה בצורה לא נכונה?" שאלה "כי בטבע שלנו הבסיסי, אנחנו בני האנוש נמצאים בקטנות מוחין שגורמת לנו להכניס עונגים לא מדוייקים עבורנו. שימי לב! את אמרת שאת מרגישה ריקנות, בעצם את אומרת שאת מרגישה שחסר לך משהו?"

"נכון". ענתה. "אז בואי נהיה יצירתיים בקשר לתענוג. יש לך תוכנה ישנה ולא עדכנית שצריכה לעבור שדרוג. התוכנה הזו מטפלת באופן שבו ממלאים את הצורך הזה של תענוג והמשימה שלנו הוא להגיע למצב שבו אנחנו מכניסות לתוך המערכת תענוג שלא זיוק לנו. הריק שאת מרגישה זה לא מחלה, אלא שלב מעבר של "סור רע ועשה טוב"

התיקון פה הוא כאשר העולם בא ומציע את עצמו בתור מילוי לריק שלך, את צריכה להגיע למצב שאת באה ואומרת לו: לא תודה!, אני הולכת למסעדה של אבא שלי (הקב"ה) לאכול אוכל בריא וכשר". לכל השיח שלנו כרגע יש מטרה לחבר את התופעות שיש בחיים שלך ולגלות מה התענוגים הבריאים שלך.

"אני יודעת כמה זה לא בריא לי ולא נכון אבל אני מרגישה שאני כבר חייבת עזרה עם זה" התחילה אפרת את השיחה. "עזרה עם מה?" שאלתי "עם האוכל. אני ממש מגוימה. למרות הסכרת שלי אני לא מצליחה להפסיק לזלול ובכלל אני מרגישה לא מפוקסת. כל היום אני בטלפון, לא באמת נותנת תשומת לב כמו שצריך לבנות שלי והכי הורג אותי זה שאני לא מפסיקה לנבור בכל המחשבות השליליות שתוקפות אותי, אני פשוט לא מפסיקה לפתח אותן ולשקוע בבוץ השלילי הזה.

תביני, אני נתקפת בריקנות כל כך גדלה ולמרות רמת המודעות הגבוהה שיש לי כלפי זה, בכל זאת אני מרגישה שאני לא מצליחה לבחור בבחירה שבאמת תהיה טובה לי. "לפני שאני אעבור לפרקטיקה שתעזור לך להתמודד עם זה, חשוב שתביני את הדרך שלך להתמודד עם הריקנות שלך על ידי בחירה באכילת מאכלים מזיקים, בריחה למסכים וכו.."

נעזר בתורת החסידות להבין את זה: לנפש שלנו יש אורות מקיפים ואורות פנימיים.

האורות המקיפים הם גדולים מאוד, מלאים בהבטחה של מילוי אמיתי מאוד מאוד גדול של אותה ריקנות שאנחנו מרגישים. אפשר לומר, שזה המקום שממנו מגיעים כל הדמיונות של היצרים והתאוות. לעומת זאת, יש אורות פנימיים, הם אורות הרבה יותר חלשים ועדינים כי הם אורות שמוכלים בתוך כלי. בשביל להבין את זה, נתייחס לעובדה שאת חולה בסוכרת. האור המדויק (האוכל) לכלי שלך (הגוף שלך), זה בעצם הדיוק וההתאמה למה שהגוף שלך זקוק.

כשהאור הפנימי שלך מוכל בתוך כלי את צריכה לבחור לאכול סלט או מאכל שיאזן את רמת הסוכר שלך, הסלט הוא ההתאמה הזו של האור לכלי זו מעלת הקדושה.

כנ"ל לגבי בחירות רגשיות עבור הנפש שלך, אנחנו בעצם צריכים לעבור לפי החוקיות האלוקית וכל סטייה ממנה היא בעצם חטא, מלשון החטאה מעבר לצד הטומאה" "אז בעצם כשאני עושה משהו שמזיק לגוף או לנפש שלי אני חוטאת? אז למה בכל זאת אני בוחרת לחטוא למרות שאני יודעת שזה לא בריא לי?" שאלה "שאלה מעולה.

זה כי יש לנו רצון לקבל את האור הגבוה מהאור המקיף. אנחנו מאמינים שזה מה שימלא את הריקנות שלנו, כי אנחנו מדמינים שפסיד כל כך הרבה דברים ואנחנו לא מוכנים להצטמצם.

בחירה בטוב על הרע מחייבת לוותר על ריבוי השפע מצד הקדושה - אנחנו מוותרים על אורות גבוהים בשביל אורות מדוייקים, מצמצמים את כל התאוות שלנו למסגרת אחת. כמו נישואין שבהם הגבר מצמצם את כל החסר שלו לאישה אחת, לבית אחד ולמשפחה אחת שלו. הוא מייקר את האישה הספיציפית לאורות שלו. זו חוויה של צמצום.

אבל זו קדושה כיון שהוא לא באמת יצליח להנות מכל האורות המקיפים שנמצאים בדמיון שלו, זה בוודאות ישבור אותו כל פעם מחדש. כמו בולמוס, אכילה לא מבוקרת שגורמת לתחושת בחילה.

התועזות

ה'תשס"ו

אתה בא להנתיח?

ניקולאי הוא לא מלך אמיתי, היום פה ומחר בקבר > בראש השנה לא מזכירים חטאים, אנחנו עסוקים במשהו אחר > בחודש תשרי יש חתונה, 'חדר ייחוד' ואפילו 'שבע ברכות' < אבל השיא מגיע בסוף, בלי צלולי דרמה

בהזדמנות אחרת: "איני יודע כיצד ניתן להתכונן לימים הנוראים ללא ספר ליקוטי תורה של בעל התניא".

מדוע רוצה ה' שנכתיר אותו? מדוע אנחנו דווקא?

הקב"ה, שלא חסר לו דבר, בחר להיות זקוק כביכול לצד שני. כשם שבגשמיות הנישואין מחייבים את קיומו של מישהו נבדל ממך שאיתו אתה יכול לחלוק את חייך, כך ה' בחר בעם ישראל ככלתו.

אלו הם חיי נישואין שאינם פשוטים כלל ועיקר. רבים רבים הם החיכוכים, ובכל זאת הקשר נמשך, כי "יהודי אינו יכול להתנתק מאלוהים" כדברי אדמו"ר הזקן. כאשר כל השכבות מוסרות, מוצא האדם כי הוא משתוקק בנשמתו לאיחוד עם הבורא.

חודש תשרי הוא חוויה מחודשת של הנישואין בין ה' לעמו, והוא מורכב מכמה שלבים.

מתחילים בפגישה בחודש אלול. חודש זה מתואר בתורת החסידות כזמן שבו "המלך בשדה": "משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה, ואז רשאים כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם".

כשם שתהליך ההיכרות האנושי מאפשר לשני בני אדם להתוודע זה לזה, כך גם חודש אלול מספק לנו הזדמנות להתחבר עם ה'. הקב"ה מגיע לשטח, הוא רוצה לפגוש אותך היכן שאתה נמצא, ולהתחבר אל מצבך הטבעי והאותנטי.

עובר חודש, ובליל ראש השנה מגיע "ליל ההכתרה". בשעה זו, כשהשמש שוקעת מעל האופק של השנה שעברה, עלינו להגיע אל ההחלטה.

זו החלטה לא קלה. להתאחד עם ריבונו של עולם זו משימה שתאתגר אותי מדי יום, להתעלות מעל האגו והמשיכה הארצית שלי ולעשות את רצונו יתברך, אך אנו מבינים כי זו התכלית שלנו. אם נימנע ממערכת יחסים זו, נמנע מעצמנו את ההגשמה והאושר שאנו מסוגלים להשיג בחיינו. ייעודנו הוא להיות "אנשי קודש" - המביאים ומגלים את הקודש אל האנושיות.

הגאון הרב יוסף דוב הלוי סלובייצ'יק סיפר על ראש השנה בשנות ילדותו בעיירה חסלביץ. המלמד בעיירה, בה כיהן אביו רב, היה ר' ברוך יעקב ריזנברג, חסיד חב"ד מצאצאי אחיו של אדמו"ר הזקן. הרב סלובייצ'יק סיפר כמה דברים מהותיים שקיבל ממלמד זה, ודיבר בשבח שנים רבות לאחר מכן מתוך הכרת הטוב לרעיונות החסידיים שהחזיר בו בילדותו.

המלמד לימד אותי כיצד לחוות את הקב"ה... רבים מהדברים שהוא לימד אותי אז רק מתחילים להתבהר אצלי כעת, אך מילותיו משמשות כסוד לרגשותי בעבודת ה'. דבריו שקעו באישיותי, טבעו בלבי והם כמו גיזר המתפרץ מפעם בפעם.

בבוקר ערב ראש השנה אסף אותנו המלמד רק לשעות ספורות, ושוחח איתנו אודות "מלכויות זכרונות ושופרות".

אתם יודעים מה נעשה הלילה? שאל המלמד. הוא היה פדגוג מהמדגה הראשונה, דיבר בגובה העיניים עם כל נער...

הלילה אנו מכתירים מלך חדש, אמר המלמד. אתם יודעים מי המלך?

"ניקולאי" אמר אחד הילדים.

לא. ניקולאי אינו מלך אמיתי! היום הוא פה ומחר הוא בקבר.

יש רק מלך אחד. והוא הקדוש ברוך הוא.

והוא רוצה אותנו, יהודים עניים ומסכנים, שאנו נכתיר אותו למלך.

ה'צמח צדק' היה קורא לליל ראש השנה "ליל ההכתרה", אמר המלמד.

כמה מההשקפה היהודית דחוסה בשיחה הקצרה הזו שבין המלמד לתלמידיו?

בכמה מילים, מורה יהודי עני בשטעטל קטן ברוסיה העניק לתלמידיו בני השבע את המהות, את תמצית המחשבה היהודית-חסידי על ראש השנה, וכמו שאמר הרב סלובייצ'יק

תורת הנפש
בדרך הבעל שם טוב

ללמוד
לייעץ

לשנות
באמת!

מכללת 'תורת הנפש'

בראשות הרב יצחק גינזבורג שליט"א, פותחת את המחזור ה-17 בתוכנית לימוד חד-תלת שנתית של הכשרה מקיפה בתחומי הייעוץ והעזרה הנפשית. כי בשביל לעזור באמת, צריך להכיר את סודות הנפש מתוך המקורות העמוקים והצלולים ביותר. **בואו ללמוד לפתור את האתגרים החדשים באמצעות שפה עתיקה של פנימיות התורה, החסידות והקבלה!**

נפתחה ההרשמה לשנת הלימודים תשפ"ד

הלימודים ייפתחו בירושלים, תל אביב, רחובות ובזום. מסלולים נפרדים לגברים ונשים | אפשרות מימון לעובדי הוראה.

לפרטים
והרשמה:

02-5662323

או סרקו את הברקוד <<

בכנס וירטואלי מיוחד
מחדשים את הקשר

בנושאי: בנספחים, זמל בואו נחלים
יום וביעי' ה' חשוי (קס.ס)

להרשמה ללא עלות <<

בואו
להכיר

תפילת ערבית של ליל ראש השנה אצל רבותינו היתה מיוחדת במינה. ידוע במסורת החסידים הניגון שהיה אדמו"ר הזקן מתפלל בתפילה זו. פעם הרבי אף דיבר על כך בשיחה, ואף ייחל שיהיה "מעין זה ושמין מנהו אצל כל אחד מהחסידים!"

בליל ראש השנה העולם עובר תחלופות. החיות של העולם נמצאת כמעין תרדמת, עד שנמליך את הקב"ה מחדש למחרת בתקיעת שופר.

או-אז, עם תקיעת השופר, קול פשוט שאינו מוגבל במילים, מגיעה תשובת העם: ה' הוא אלוקינו, ואנו מקבלים עלינו את עולו שיהיה מלך על חיינו.

לאור זאת מובן מדוע עיקר העיסוק בראש השנה אינו בתשובה ובחטאים, את זה נשאייר לימי התשובה הבאים. הנושא המרכזי של ראש השנה הוא קבלת עול המלכות, תקיעת השופר שבה אנו "ממליכים עלינו את הבורא" כדברי האבודרהם בטעמי התקיעות בשם רבי סעדיה גאון, ובהכרזתנו בנוסח התפילה ובקידוש "מלך על כל הארץ". זהו עניין הביטול של האדם לה' וההתמסרות אליו באמרנו: אני שלך!

המוטיב המרכזי בקרב החסידים בראש השנה לא נסב אודות סממני הסעודה לשנה טובה או אפילו בלימוד תורה וחסידות מעמיק, אלא התבטא באמירת תהלים במשך היום כולו. שכן ראש השנה אינו זמן להתחממות או הרגשה נפלאה. זהו זמן של עבודת ה' כעבד פשוט, באמירה גם ללא הבנה. זהו הזמן לחתום ולומר: הנני!

רק לאחר מכן מגיעה החתונה: "ביום חתונתו זהו יום הכיפורים". התענית והכפרה הלא היא כחתן וכלה שנמחלים להם כל עוונותיהם והם יוצאים לחיים חדשים משותפים.

וכיצד מתחילים את ה"חתונה" של עם ישראל עם הקב"ה? בתפילת "כל נדרי".

אדמו"ר הזקן מסביר את תפילת כל נדרי, שעל ידה אנו משתחררים מהגבלות והרגלים רעים וכל מיני קשרים בלתי רצויים שאנו אחוזים בהם, וביום הכיפורים אנו מתעלים ומיטהרים מהכבלים הללו.

יום האיחוד בין הקב"ה ועם ישראל מסתיים בתפילת נעילה, שבה מתגלה הנשמה של כל יהודי באשר הוא, יהיה מי שיהיה.

הרבי זי"ע דייק באמרו ששערי שמים ננעלים בתפילת נעילה - אבל לא בפנינו אלא מאחורינו, כאשר אנו נותרים בפנים לבדנו עם ה', "ישראל ומלאכ בלחודוהי", וזהו מעין 'חדר ייחוד', בו מתאחדת בחינת ה'יחידה' שבנשמה, החלק החמישי והעמוק ביותר שבנו, עם ה'.

ולאחר האיחוד הנשמתי הזה מתחילים ימי ה'שבע ברכות' בחג הסוכות. אז נכנס היהודי כל כולו, מראשו ועד רגליו, אל הסוכה, שהיא מצות ה' המקיפה את כולו על כל צדדיו ואורחותיו. בכך כולו שקוע וטבול לגמרי ברצון ה'.

ולאחר שבע ימים של חגיגות נשאר יום אחד ויחיד, שמיני עצרת, בו מבקש ה': הבה ונשמח רק אני ואתם, יום אחד נשאייר לנו לבדנו.

והנה, לאחד חודש עמוס משמעות שכזה מגיע חודש חשוון האפרורי לכאורה, אבל בו אנו "פורקים את המזוודות" - כלשון הרבי זי"ע - שאספנו בחודש תשרי. ההתרגשות שליוותה את ימי הנישואין מתחילה לדעוך, אבל דוקא עתה הנישואים הופכים לחיי שגרה מלאי עשייה ודאגה זה לזה - ה' דואג לספק לנו כל צרכינו, ואנו דואגים לגלות ולבטא את נוכחותו בעולם, דבר המתבטא בהפגנת אמונה בחיי היום יום.

מתוך שנים-עשר החודשים בלוח השנה היהודי, היחיד שבו חסר יום חגיגי אחד הוא זה שמיד אחרי תקופת החגים, חודש חשוון. כי זהו הזמן לבנות קשר אמיתי עם הקב"ה ללא רעש וצלצולי דרמה, ובו עלינו ללמוד למצוא משמעות במצוות היומיומיות של החיים.

לחיים, לחיים ולברכה. אחי ורעי, לשנה טובה ותיחתמו.

יש לך שאלה בעבודת ה'?
 סמט 7-
 054-4530951

נפשי בשאלתי // הרב יהושע שפיידא, ראש ישיבת רמת גן

איזו קבלה טובה כדאי לי לקבל השנה?

רבנו הרב צבי יהודה היה חוזר על דברי החת"ם סופר, שיש להבדיל בפעולותינו הטובות בין 'שולחן ערוך' למידת חסידות. שולחן ערוך מחייב את כל ישראל בשווה, ואילו מידת חסידות היא קירבת ה' שנתונה לכל אחד לפי עניינו. קבלה טובה היא ודאי מידת חסידות ולכן היא תלויה במצב האישי של כל אחד, הן מבחינת דמותו ואופיו והן מבחינת מה שעבר עליו בשנה הזו ומה שהוא עתיד לעבור בשנה הבאה. ובכל זאת יש לומר שמכיון שבדורות האחרונים השמחה והאהבה מאפיינות יותר את עבודת השם שלנו, רצוי להעדיף קבלה טובה שתעודד באדם שמחה, תרומם אותו, תפעל לטובה גם על שאר העניינים בעבודת ה' שלו, ובקיצור - שתדליק אותו...

איך אפשר להמליך את ה' כשאנחנו בכלל לא חבינים מה זה מלך?

האמת היא שאף שבמדינת ישראל אין מלך, יש אומות בעולם שעדיין יש בהן תופעות כאלה, ואנו גם יכולים לשער איך נראתה פעם המלכות במידה לא מבוטלת של אמת. ומכל אלה עולה שיש לנו השגה כזו או אחרת במהות המלך. אך מה שבאמת קשה להבין הוא באיזה מובן הקב"ה הוא מלך, שהרי מלכותו יתברך היא לעילא ולעילא מכל מלכות אנושית בעולם הזה. מלך בשר ודם לא ברא את המדינה, וגם אצל מי שאומר "המדינה זה אני" היא מתקיימת בלעדיו. ואילו הקב"ה הוא מלך במובן אחר לגמרי משום ששום קיום, גדול או קטן, לא במקרוקוסמוס ולא במיקרוקוסמוס, אינו קיים מאז ומעולם, ואינו מתחדש בכל עת ובכל רגע אלא על ידו. ואף שבאמת זו מלכות נשגבה לאין ערוך מכל מלכות שלנו, בכל זאת דיברה תורה בלשון בני אדם. ועל פי מה שאנו יכולים לתפוס, אנו משערים את גודל מלכותו שבאמת אין לה קץ וחקר.

יום המלכת ה' יום הולדת האדם? איך הכול מסתדר יחד?

התורה אומרת שראש השנה הוא יום תרועה, שבו אנו מריעים לפני המלך יתברך שמו על התחדשות מלכותו. וזאת מפני שביום הזה הוא מחדש את כל העולם כולו, וגם לכל פרט מזונותיו קצובים לו מראשית השנה ועד אחרית השנה, ומתוך כך אנו שמחים בהתחדשות מלכותו יתברך. ובימים אלה אנו גם נותנים דעתנו להכרעות ולגזירות שנוגעות לכל השנה ומתקבלות בימים אלה, ולכן זהו גם יום דין. וכשם שבחג הסוכות אנו נידונים על המים ולכן שמחים בשמחת בית השואבה, ויחד עם זאת גם מתפללים בהושענות שיהיה שפע ברכה, כך בראש השנה שהוא יום הדין אנו מתפללים בכל לב וגם אוכלים ושותים ושמחים, כלשון השולחן ערוך, ומייחלים שתהיה שנה טובה ומתוקה מכל הבחינות.

ת.ד. 52589 רמת גן < העלון טעון גניזה • karovel.co.il

לפרסום: 052-4061065

לתגובות ויצירת קשר qarov.elecha@gmail.com קרוב אליך •

קרוב אליך

עלון שבועי לעבודת השם בדרך החסידות

חיבור לעם -

צו השעה!

**נמאס לך מכותרות מייאשות?
 אוהבת את עם ישראל ורוצה לפעול?**

הצטרפי למיזם "אחים לדרך" של דרך עמ"י- לימוד בחברותא עם צעיר/ה המעוניין/ת להכיר את עולם היהדות.

**רוצים לשמוע עוד? חן שטרן-
 דברו איתנו! 054-6396944**

